

Vekerdy Tamás
Szülők, gyerekek és iskolák
péntek 14.30–16.00; Plenáris – Liget I–II.

Mit kellene tudniuk a szülőknek, amikor a gyerekük az iskolába lép? Az iskolába induló gyerek testi és lelki sajátosságai. Fiúk és lányok az iskolában. Az érzelmi biztonság kérdése. 45 perces órák? Írás, olvasás, számolás; téves követelmények. Mit tud a gyerek – vagy mit nem tud? Házi feladatok – a szülői cinkosság kérdése. Ellenőrzés? Együtt tanulás? Az iskolai eredmények (osztályzatok) – és az életben való beválás kérdése. Mit minősít az osztályzat? Az intelligenciák fajtái. A bukás kérdése. – Feleltetés, szorongás, teljesítmény. Introvertált és extrovertált gyerekek. Lehet rossz tanulónak lenni? Régen kímélet, ma terhelés a kamaszkori fordulónál. Az öt alapkövetelmény és a tantárgyak kérdése. Mi a megoldás?

Driesz Márta

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Hetényi Géza Kórház Pszichiátriai Osztály, Szolnok
„Maga olyan rendes asszony, legyen a feleségem” – családterápia demenseknél
péntek 16.30–18.00; Előadásszekció I. – Liget I.

Szakambulanciánkon – amely egyben demenciacentrum is – a JNSZ Megyei Kórház Pszichiátriai Osztályán foglalkozom demenciával küzdő páciensekkel és hozzátartozóikkal. A gyógyszerbeállításon túl alapvetően fontosnak érzem a családtagokkal való foglalkozást. A demencia sosem csak az egyén gondja, hanem az egész család ügye is! Érzelmileg kevés ennél megterhelőbb betegség van, ezért is tartom kiemelkedően fontosnak az egész családdal való foglalkozást. Alapvetően indikált a családterápia demenseknél, ha családi krízis alakul ki a veszteséghelyzet kapcsán, ha több információra van szükség a család dinamikájának felmérésére, családtagok stressztűrő és teherbíró képességének felmérésére, annak egyensúlyának megítélésére. A különféle demenciastádiumokban eltérő terápiás megközelítésre van szükség.

A pácienssel és családjával átlagosan 2-4 alkalommal, folyamatos közös munkaként (havonta 1-1 terápiás órában) beszéljük át a tünetekhez való viszonyulásukat, reakcióik mibenlétét. Foglalkozunk a keletkező konfliktusok, indulatok családon belüli kezelésének minél hatékonyabb megoldásaival is. A terápiás ülésen megbeszélteket azután otthon feladatként gyakorolgtatják, végül tapasztalataikat megbeszéljük ambulanciánkon.

Előadásomban az idevonatkozó elméleti megfontolásokon kívül rövid esetismertetésen keresztül szeretném átadni tapasztalataimat a demens betegekkel foglalkozó kollégáknak.

Szögedi Dalma

Magánrendelés, Miskolc

A Rendszerdinamikai Konzultációs Makett (Gusztáv-teszt) alkalmazása családterápia során

péntek 16.30–18.00; Előadásszekció I. – Liget I.

Előadásom célja az úgynevezett RKM-teszt tartalmi elemeinek és a családterápiás munkában való használhatóságának bemutatása. Az előadás az elmúlt 3 évben végzett családterápiás munka tapasztalataira épül.

Az RKM egyéni és csoportos diagnosztikus munkában is használatos módszer, az emberi kapcsolatok hálózatának, rendszerének képszerű ábrázolására szolgál egy adott személy szemszögéből. Az általam is alkalmazott módozat alapja, hogy a makettet a családterápiás ülésen egy időben, de külön készítik el a családtagok. Az ábrázolás mentén megfogalmazhatóvá válnak azok a látens és manifeszt információk, amelyek a család kapcsolati rendszerének összefüggéseire, működésére, dinamikájára vonatkoznak.

Az alkalmazott módszer magában foglalja a kirakott ábra, valamint az előzetes családi anamnézis és a család közös jegyeinek jelentésfeltárását, az esetleges kívánt változás közös felismerését, értelmezését.

Az előadásom célja, hogy a családterápia eszköztárában egy kevésbé népszerű eszközt ismertessek, mely diagnosztikus és terápiás elemeket is hordoz, s alkalmas rendszerdinamikai folyamatok megfogalmazására. A családdal való közös megbeszélés, az asszociációk mentén újabb erőforrások tárhatók fel a jövőbeli és közeli célokat tekintve. Az előadás egy család (szülők és két gyermek), valamint egy házaspár RKM-tesztjének összefüggéseit mutatja be röviden, mintegy illusztrálva a vizsgálatban rejlő lehetőségek tárházát.

Kövesdi Andrea, Csenki Laura
Semmelweis Egyetem I. Gyermekgyógyászati Klinika, Budapest
Szülőcsoport prepubertás és pubertás korú AN lányok szüleivel
péntek 16.30–18.00; Előadásszekció I. – Liget I.

Miért szülőcsoport?

Családterápiás tanulmányaink során kíváncsiságként aktívan élt bennünk a szülőcsoport lehetősége, mely megvalósításához megfelelőnek láttuk a körülményeket. Az első csoportot pubertás korú AN lányok (14–16 éves) szüleivel 2012–13 telén vezettük, a másodikat 2013–14 telén prepubertás korú AN lányok (10–12 éves) szüleivel. A két csoport közös metszéspontja, hogy a családban jelen van az evészavar, illetve mindkét csoportban három családdal dolgoztunk 6-6 alkalommal, kétheti gyakorisággal.

A szülők hasonló élethelyzetéből indultunk ki, amelynek pozitív tartalmait igyekeztünk megerősíteni, és a tudattalan tartalmakat felszínre hozni. További célunk volt a pszichoszomatikus családokra jellemző határtalanságot és rejtett kommunikációt megfogalmazni és megszólaltatni, kihasználva a közös transzgenerációs örökségeket a három-három családban, projektív rajztechnika segítségével (melyet bemutatunk előadásunkban).

A két szülőcsoportban hasonló témaként jelent meg a manipuláció, a szülői büntudat és tehetetlenség, valamint a családi alrendszerek összemosottsága. Különbséggént tapasztaltuk a fiatalabb korosztályban, hogy nagyobb teret kapott a nevelés gyakorlati oldala. Míg a pubertáskorú lányoknál a leválás, a prepubertás korúaknál az önállóságra nevelés volt a központi téma. Mindkét esetben ezáltal tudott a szülői alrendszer megerősödni a csoportmunka során.

Antal Márta Mentálhigiénés Csoport, Eger
Kovács Emőd Eszterházy Károly Főiskola Matematika és Informatika Intézet, Eger
Valós családok a virtuális világban
péntek 16.30–18.00; Előadásszekció I. – Liget I.

Előadásunkban a virtuális környezetre való nevelésről szeretnénk szólni. Sokszor hallunk negatív megjegyzéseket az informatika világról, újabban egyre többet olvashatunk az internet és a számítógépes játékok személyiségfejlődésben okozott negatív hatásáról, vagy az internetfüggőség egészségkárosító hatásáról. Egyre többször hallunk a tiltás, túlzott szabályozás lehetőségéről, ami a nevelésben (sem) bizonyul hatékonynak, s a gyermekneveléssel más területen foglalkozók sem igazolták kifejezett hatékonyságát. A Nemzeti Alaptanterv 2012-es új változata hangsúlyozza a virtuális terekben való jártasság fontosságát. Alapvetőnek tartjuk, hogy a szülők is tisztában legyenek a legfontosabb kihívásokkal és meg tudják találni a közös hangot gyermekeikkel.

Az egeri Mentálhigiénés Csoportban évek óta foglalkozunk már ezzel a problémával, de nem érzetük kielégítőnek az így végzett munkát. Új módszerként szülőcsoportot hoztunk létre az ott kezelt gyermekek szüleinek. Ezt a szülőcsoportot gyermekpszichiáter és két főiskolai oktató tartotta az Eszterházy Károly Főiskola Matematika és Informatika Intézetéből. A szülők meghívás alapján kerültek a csoportba, gyermekeik már terápiában voltak a gyermekdráma, illetve egyéni terápia kapcsán. A szülőknél semmilyen számítógépes ismeretre nem volt szükség, megelégedtünk azzal, hogy meg kívánja ismerni gyermeke tevékenységét. Előadásunkban bemutatjuk a tematikát, s megosztjuk az így szerzett tapasztalatokat: milyen nehézségekkel kellett megküzdenünk, hogyan sikerült, milyen terápiás eszközökkel. Nem titkolt célunk volt, hogy az informatika világának értői gyermekeikkel hiteles párbeszédet kezdeni, illetve folytatni képes szülőkké váljanak.

Későbbi csoportjainkban közös gyermek-szülő tréninget tartottunk, majd a már serdülő-fiatal felnőtt korosztállyal szülők nélkül tréningeztünk. Eddigi munkatapasztalatainkat a későbbiekben új keretek között kívánjuk felhasználni.

Lénárd Kata, Hosszú Dalma, Juhász Csilla, Gellért Fruzsina, Gyenge Zsuzsanna

Pécsi Tudományegyetem, Pécs; Bátor Tábor Alapítvány, Budapest

Eötvös József Tudományegyetem, Budapest

Gyermekek gyásza, és a gyermek mint a gyász tárgya

péntek 16.30–18.00; Előadásszekció I. – Liget I.

Amikor egy családban egy gyermek, egy testvér vagy egy unoka meghal, a családi rendszer, a rendszert jellemző határok, szerepek, kommunikációs sémák, történetek megváltozhatnak. A család gyászol mint rendszer, és emellett, ezzel párhuzamosan gyászolnak a családtagok a meghalt gyermekhez fűződő viszonyuk, kapcsolatuk minősége, haldoklásában betöltött szerepük stb. alapján. A tagok gyásza nemenként, életkoronként és a kommunikációs-kapcsolati jellemzők alapján is eltérő lehet. Esetenként tudják támogatni egymást a gyázmunkában, de az is lehetséges, hogy nem tudnak támaszt nyújtani egymásnak, és a felborult családi rendszer nehéz érzelmekkel, magányossággal, szorongással, indulatokkal terhelődik.

A haldoklás és a gyász során az összes tag korai kötődési mintái aktivizálódhatnak, és befolyásolják a halálhoz, a haldoklóval való kapcsolat, valamint a gyázmunka menetét. Mindez a szeparációs szorongás, az intimitáshoz kötődő jellemzők, a kapcsolati reprezentációk, a közelség-távolság szabályozás, a „holding”-ra való képesség, az érzelmi-regulációs módok és az interszubjektív kapcsolati mátrix jellege által befolyásolt.

A testvérüket elvesztett testvérek gyakran „elfelejtett gyászolókká” válnak, mert a környezet leginkább a szülők gyászára figyel, ők kapnak – ha kapnak – érzelmi támogatást.

A gyerekek sokszor magukra maradnak meghalt testvérükkel kapcsolatos kavargó, ambivalens érzelmeikkel, a bűntudattal, a szégyennel, a fájdalommal, a magánnyal, a megkönnyebbüléssel, az ürességgel és a túlélő bűntudatával. Traumatizáló helyzetbe kerülnek: szimbolikusan elvesztik saját gyászukkal kapcsolatos érzelmeikkel elárasztott szüleit mint érzelmi bázist, érzelmileg elérhető, jelen levő kötődési személyt.

Itt a trauma kétfázisos jellegét figyelhetjük meg: Saját érzelmeik átélése tiltott, megkérdőjeleződik. Valós fájdalmuk nem megosztható, nem fel-, elismert a környezet által, azok valódisága és jogosultsága relativizálódik. Hasonló folyamat történik abban az esetben is, ha a szülők „féltesből”, „óvásból” tudattalanul megnehezítik a testvérek gyázmunkáját, ez esetben is valódi érzéseik megtagadására készítetve őket. A gyerekek a szülők szorongásának és projekciójának megfelelő komplementer érzelmek és szerepek hálójába kerülhetnek, beteljesítve delegált feladatukat. Az előadás során a fenti kérdéseket járjuk körül, dinamikus, kötődés- és rendszerelméleti szempontból.

Alföldi Linda, Holcsik Erzsébet

Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Pécs

„...De hiába kapta volna az anyja sütötte cipóját ... száraz volt az, mint a kemencepadka.”

péntek 16.30–18.00; Workshop – Eger II.

Műhelyünk keretében a mesék segítségével kapcsolati mintákat, életutakat, küldetéseket és útravalókat keresünk azzal összefüggésben, hogy hányféle módon indulhat el egy gyermek a családjából. Mi a gyermek küldetése az adott családban? Mit kap útravalóul és milyen nehézségei adódnak ebből? Hová jut az útja végén? Ebből a sajátos szemszögből, a meséken keresztül vizsgáljuk a gyermek helyzetét a családban. A mesék alaposabb szemügyrevétele alkalmas lehet arra is, hogy egy-egy családi konfliktushelyzetet alaposan körbejárjunk és megértsünk, mi segíthet hozzá bennünket a családterápián részt vevő kliensek élethelyzetének és kapcsolati mintáinak megértéséhez. Terápiás munkánk és a demonstrációs műhely során a mesékkal a Metamorphoses meseterápiás módszer keretein belül dolgozunk. Olyan résztvevők jelentkezését várjuk, akik kellő nyitottságot és bátorságot éreznek magukban ahhoz, hogy nekiinduljanak „mesevilágot” látni.

Iring Zoltán

XII. ker. Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, Budapest

Párkapcsolati játszmák az elköteleződés elkerülésére

péntek 16.30–18.00; Workshop – II. Szekcióterem

A workshopban három fiatal pár esetén keresztül szeretném bemutatni, hogy milyen jelentősége van az elköteleződésnek a kapcsolat alakulása szempontjából, illetve milyen szorongató, ha ezen a területen elakadások vannak, és milyen nehéz ezzel őszintén szembenézni. Bár mindhárom esetben a férfiak számára vált szorongatóvá az elköteleződés, még ha mindhárman más-más módon fogalmazták is meg félelmeiket, a terápia alakulásának szempontjából igazán lényeges, hogy a partnerek között milyen interakciós mintázatok jöttek létre ennek mentén. Mindhárom esetben nagyon hasonló gubancok alakultak ki a terápiás folyamatban is, komoly veszélybe sodorva a terapeuták neutralitását, felvetve a terápia fenntarthatóságának dilemmáját. A workshop első órájában az esetek bemutatására és összefoglalására kerül sor. A maradék fél órában a hallgatóság kérdéseinek, illetve az esetekkel kapcsolatosan felmerült gondolatainak nyitunk teret.

Rácz Zsuzsanna, SZTE Pszichiátriai Klinika, Szeged
Csomortáni D. Zoltán, SZTE JGYPK Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Tanszék, Szeged
Csomortáni Angéla, Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Mórahalom
Új bor a régi pohárban – mit nyújthat a mentalizációs eszköztár a családokkal foglalkozó szakemberek számára?

péntek 16.30–18.00; Workshop – Eger I.

A mentalizációs paradigma létezésének szűk harminc évében a róla nyilatkozó szakemberek alapvetően két hozzáállást mutattak: egy részük az elmélet megismerése után lelkes követőjévé és alkalmazójává lett, a másik rész viszont szkeptikus maradt elképzeléseivel szemben. A szkepszis egyik oka az a szemlélet, hogy a mentalizáció csak újrafogalmazása egy, a terápiákban már rég alkalmazott jelenségnek. Jelen workshopunkban, ami egy korábbi műhely folytatásának tekinthető, arra teszünk kísérletet, hogy bemutassuk a mentalizációs technikák családterápiás kontextusban való alkalmazásának lehetőségeit, kiemelve azokat az elemeket, amelyek ezt a megközelítést megkülönböztetik a többi családterápiás irányzattól. A mentalizáció alapú családterápiás beavatkozások legértékesebb hatásukat az elmérgesedett konfliktusokban, családi krízisekben, a családtagok személyiségzavar-közeli állapotainak kezelésében érik el, de jól alkalmazhatóak enyhébb patológiák kezelésében is. Workshopunkban saját terápiás gyakorlatunkból merített példákkal szeretnénk támogatni a családterápiás munkájukban a mentalizációt kipróbálni, alkalmazni óhajtó érdeklődőket. Maximum 25 főt várunk.

Sallai Éva, Bányai Emőke, Bárdos Kata
Magyar Videotrénings Egyesület, Budapest
**A videotrénings elmélete és alapeszköze (mikroelemzés), és kapcsolata az
intenzív családmegtartó szolgáltatással**
péntek 16.30–18.00; Workshop – Liget II.

A videotrénings-módszer elméleti kereteinek ismertetésével bemutatjuk, hogyan bontjuk alapelemeire a kommunikációs folyamatot (mikroelemzés) jól felismerhető, kommunikációs alapelemek segítségével. Közös elemzünk olyan filmrészleteket, amelyek különböző életkorú gyermekek és szüleik kommunikációjáról készültek, megkeresve ezeket az interakciókat. A videotrénings szakmai kapcsolódási pontjai számos területen nyújtanak lehetőséget a módszer alkalmazására, ilyen például az intenzív családmegtartó szolgáltatás. A háttérrel képező elméleti és módszertani megfontolások ismertetése után bepillantást nyújtunk a kísérleti bevezetése során felgyűlt eddigi hazai tapasztalatokba. A videotrénings és az intenzív családmegtartó szolgáltatás összehangolt alkalmazása különösen hatékony lehet sokproblémás, krízisről krízisre élő családok segítésében, ahol a hagyományos, ritka találkozásokon alapuló beavatkozás nem elegendő. A két módszer együttes alkalmazásának célja a gyermekek családból való kiemelésének megelőzése, a család működésének javítása, a szülői képességek fejlesztése.

Tóth Zoltán, Szabó Gábor

Mobil és Internetes Kommunikáció az X Generációnak Egyesület, Budapest

A Mobil- és Internetes Kommunikáció az X Generációnak Egyesületről és tevékenységéről

péntek 16.30–18:00; Workshop – I. Szekcióterem

A Mobil- és Internetes Kommunikáció az X Generációnak Egyesület 2010 júliusában kezdte meg működését. Tevékenységünket a tizenévesek körében végzett kommunikációs szokásokat feltáró kutatásokkal igyekeztünk tudományos alapokra fektetni. A kutatásainkban a kommunikációval foglalkozó szakemberek, egyetemi tanárok és kommunikáció, valamint társadalomtudomány szakos egyetemi hallgatók segítettek. Kutatásunk során kiderült, hogy gyakorlatilag semmilyen felkészítést nem kapnak a mai gyermekek arra vonatkozóan, hogy mi a helyes, etikus és biztonságos használata ezeknek a szolgáltatásoknak.

Célunk, hogy megtanítsuk ezt a generációt arra, hogyan használják előnyösebben, tudatosabban és hasznosabban ezeket a szolgáltatásokat és eszközöket. Egyúttal szeretnénk felhívni a figyelmet az internet- és mobiltelefon-szolgáltatások veszélyes pontjaira, valamint megtanítani a fiatalokat a helyes kommunikációra ezeken a csatornákon.

Idén tovább bővítettük az oktatási palettánkat és januártól kezdve internetes oktatási anyagunkkal is járjuk az országot. Az eddig felkeresett iskolákból adatbázist készítettünk, így sokkal könnyebben elérjük a potenciális célcsoportot. A fiatalabb évfolyamokat mobilkommunikációval kapcsolatban oktatjuk, majd a következő években kapják meg az internetes előadást.

Célunk a jövőre nézve a felnőttek képzése, külön fókuszálva a szülőkre és a pedagógusokra. Emellett a médiafogyasztással és az online virtuális világgal kapcsolatosan is szeretnénk segítséget nyújtani a gyerekeknek és a velük foglalkozóknak.

Somogyi Tímea

Családcentrum Alapítvány, Budapest

Dédnagyamama szülői szerepben

péntek 16.30–18.00; Esetismertetés I. – Kongresszusi középterem

Egy kisiskolás diáklány és egy dédnagyamama mindennapjaiba nyerhetünk bepillantást a videotréning módszerének alkalmazásával. Ez az eset azért érdemel figyelmet, mert az időben egymástól nagyon távol eső generációk közötti kommunikáció akkor is nehéz, ha nem terhelődik meg szülői feladatokkal.

Megismerhetjük azt a dédnagyamamát, aki saját gyermekei, unokái felnevelése után arra is vállalkozott, hogy „eldobott dédunokáját” is szárnyai alá vegye. A segítő folyamat során nyomon követhetjük a dédnagyamama és a kislány verbális és nem-verbális kommunikációs készségeinek változását, fejlődését, amely a közöttük fennálló pozitív interakció kialakulását eredményezte. A „pótszülő” erősségeinek kiemelése segített a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodásban, így terápiás hatásúvá tudott válni. A jól sikerült pillanatok megállítása, visszanezése, megbeszélése a kívánt viselkedés rögzüléséhez vezetett.

A módszer elméleti bemutatása meghallgatható dr. Sallai Éva előadásában.

Kozékiné Hammer Zsuzsanna

ELTE PPK, Pszichológiai Intézet, Tanácsadás Pszichológiája Tanszék, Budapest

Az elköteleződés problematikája, azaz a „még meg sem fogant” gyermek párterápiás vonatkozásai

péntek 16.30–18.00; Esetismertetés I. – Kongresszusi középterem

Párkapcsolatok működésében történő elakadás a strukturális családterápiás iskola fogalmaival viszonylag könnyen leírható és a struktúra átalakításával módosítható. A strukturális családterápiás szemlélet azonban nem minden párkapcsolati probléma esetén nyújt hosszú távú megoldást. A régóta együtt, de nem házasságban élő párok terápiájában gyakran tapasztalható probléma a gyermek utáni, a pár tagjait eltérő mértékben jellemző, kiegyensúlyozatlan intenzitású vágy. A „még meg sem fogant gyermek” keltette vihar sok pár kapcsolatában az elköteleződés problematikáját veti fel, bizalmatlanságból kölcsönös bizalmatlanságot gerjesztve. A bizalmatlanság jelenségszinten jól megragadható például a párkapcsolati alrendszeren belül az egyéni alrendszerek közötti határok összemosódásában vagy merev elhatárolódásában. Ennek következményeként a viselkedésszinten megfigyelhető mintázatok egy „ördögi körben” megszilárdulnak. A pár tagjai a nem létező gyermekkel „pseudo-triangulációt” alkotva, az elképzelt gyermeket nevezik meg „indepáciensként”. A megjelölt probléma mögötti valódi elakadás, a párt formáló partnerek jelenében tapasztalható strukturális jellegzetességekből kiindulva, a párkapcsolat egyik vagy mindkét tagját egyaránt jellemző elköteleződéstől való félelem miatt, a felek egyéni múltjának megismerése által lehetséges. Ismeretes tény, hogy az elköteleződés problematikája mögött bizalmatlanság okozta krónikus elakadás rejtőzik. A szerző tapasztalatai szerint a kapcsolatban megmutatkozó határokat, alrendszereket, hierarchiát egyrészt az érzelem alapú felnőtt kötődési minták, másrészt többek között az azzal összefüggő, a párkapcsolatban élő személyek gondolkodását irányító kognitív struktúrák tartalmi befolyásolják. Az aktuális párkapcsolat jelenében tapasztalható felnőtt kötődési mintázatok eredetének feltárására a gyermekkori és felnőttkori kötődési mintázat nagyfokú hasonlósága ad lehetőséget. A kora gyermekkorból származó kötődési stílus és a szintén kora gyermekkorban bevéssző – a kognitív struktúra alapját képező – maladaptív sémák, a külvilágból érkező információk szelektálását, értelmezését és a hozzájuk fűződő érzelmeket együttesen alakítják a felnőtt párkapcsolatban. Mindezek mentén közvetlenül alakulnak ki az alrendszereket elválasztó határok, a változások okozta stresszre adott reakcióként a rugalmasság aránya, valamint az alrendszeren belüli kommunikáció nyíltsága és az irányítás mintázata, hozzájárulva a párkapcsolatban élő férfi és nő kapcsolatára jellemző strukturális minták alakulásához és ezáltal a párkapcsolati elégedettség mértékéhez, ami közvetetten befolyásolja az elköteleződés mértékét. Az előadó integratív szemléletmóddal közelíti meg a párkapcsolatok terápiáját, előtérbe helyezve a rendszerszemlélet alapvetésére épített strukturális családterápiás iskola, a tárgykapcsolati családterápiás szemléleten belül a kötődésemélet, valamint a kognitív terápiás szemléletből formálódó sématerápia szemléletét. Az előadó „még meg sem fogant” gyermek miatt terápiát kérő pár párterápiáját mutatja be.

Szerdahelyi Ferenc

Mentálhigiénés Csoport KFT Pszichiátriai Szakrendelés és Gondozó, Eger

Serdülőkor – új kihívások a családban és a terápiában

szombat 9.30–10.00; Plenáris – Liget I–II

Az előadás a serdülőkor problémáival, az utóbbi két évtized új kihívásaival s azok családterápiás vetületeivel foglalkozik.

A serdülőkorban jelentkező önállósulási, partnerkapcsolati és identitásproblémáknál az utóbbi években hangsúlyeltolódás, illetve új megjelenési formák jelentkeztek (például internetfüggőség, nemi identitásproblémák, étkezési és testképzavarok). A hagyományos serdülőkori tanulási nehézségek (például teljesítménygátlás) mellett egyre gyakoribbak a motivációs problémák és az olyan fiatalok, akik hosszabb távon sem akarják felvállalni a felnőtt szerepeket. Nem akarnak elköteleződni sem a pályaválasztás, sem a mélyebb partnerkapcsolatok terén.

Mindez fokozódó kihívást jelent mind a család, mind a terapeuták számára. A serdülő és a család integratív kezelésében az életciklus-szemlélet mellett gyakran az egyéni terápia és a családi intervenciók sajátos kombinálása is szükséges.

Komlósi Piroska

Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest

Mi mindent kapott a hazai családterápia Buda Bélától?

szombat 9.30–10.00; Plenáris – Liget I–II

Buda Béla lelkesen bábáskodott a hazai családterápia bölcsőjénél a '80-as évek elejétől. Már korábbi írásaival, rádió- és tv-szerepléseivel is igyekezett érzékenyíteni a közgondolkodást s a társadalmi erőket a családsegítés irányába. 1981-ben megjelent, áttörést jelentő Pszichoterápia című tanulmánykötetével a családterápiás témájú tanulmányok mellett számos olyan pszichoterápiás alapcikk is elérhetővé vált magyarul, ami a családterápia számára is lehetővé tette a terápiás kultúra emelését. Írásain kívül nemzetközi kapcsolatainak mozgósításával is segítette a családterápia felé forduló fiatalok csoportját. Kiterjedt szakmai levelezését később (1994. IFTA, 2001. EFTA) nemzetközi családterápiás konferenciák életre hívásában kamatoztatta, amikor is a szakma nagyjait elhívta Budapestre. Könyvismertetésekkel és konferenciabeszámolóival folyamatosan tájékoztatott bennünket arról, milyen új gondolatok, módszerek foglalkoztatják a családterápiás szakmát. Előadásomban felidézem néhány konceptuális üzenetét a családterápia számára.

Topolánszky-Zsindely Katalin
Református EGYMI Bethesda KIDSZ vezető, Budapest
„A gyermek hangja a családterápiában”
szombat 10.15–11.15; Szubplenáris I. – Liget I.

Előadásomban szeretnék néhány gyermek(ek)re különösen hangolt családterápiás eljárást bemutatni, amelyek megoldási javaslatokat tartalmaznak a – sokszor a gyermek jelenléte okán – kényelmetlenségként értelmezett nehézségek áthidalására.

Szeretném bemutatni Carole Gammer, a Harvard Egyetem gyermekpszichiátriai részlegének egykori munkatársa, neves pszichológusának tevékenységét, akinek könyvéből kölcsönöztem előadásom címét. (The Child's Voice in Family Therapy: A Systemic Perspective). A nemzetközileg ismert és elismert családterapeuta terápiáiban következetesen a gyermeket állítja a középpontba. Könyvében számos gyakorlati útmutatást nyújt a gyermekek bevonásához, de foglalkozik kezelést igénylő konkrét problémákkal is, például testvérkonfliktusok vagy akár hiperaktivitás kezelésével (ehhez taglalja az ülések menetét is).

Emellett a Martin Soltvedt norvég pszichológus által a '90-es években kidolgozott gyermekorientált családterápiát, „barnorienterad familjeterapi”, röviden BOF-ba is szeretnék betekintést nyújtani. Ez az eljárás 10 éves korig alkalmazható, és behozza a gyermeki perspektívát a családterápiás munkába. Eia Asen – a Berlinből származó, 40 éve Londonban élő és tevékenykedő pszichiáter és pszichoterapeuta – egy teljesen más megközelítéssel dolgozik, ő a Marlborough Family Service-en és az Anna Freud Centre-ben, sokféle nemzetiségű, sokproblémás családokat kezel, mentalizáción alapuló családterápiát, az úgynevezett „család-osztály” – egy különleges, nagyon sikeres, iskolai program keretében megvalósuló eljárással.

Végül, de nem utolsósorban szeretnék kitérni egy saját praxisomat jellemző gyakori problémakörre, és hallatni a sérült gyermek és testvéreinek hangját a családterápiában és megosztani a lehetséges válaszokat.

Balogh Klára

Pszichoszomatikus Magánrendelő, Debrecen

A gyerekek „hangja” a családban, a családterápiában

szombat 10.15–11.15; Szubplenáris I. – Liget I.

A pszichoterápiában, így a családterápiában is nagyon fontos megfigyelni a verbális és a nonverbális kommunikáció kongruenciáját, inkongruenciáját, megérteni, hogy a metakommunikáció milyen jelentést ad a szavaknak. A családterápiában a gyerekek hangja, nyelve gyakran nem a szó.

Beszédes lehet a viselkedésük, váratlan akciójuk, interakciójuk, a sírásuk, a zajuk, a csendjük, a játékuk, a terápiás térben történő mozgásuk, a rajzuk.

Ezek a jelek segítik a terapeutát, hogy jobban rálásson a rendszerre. Ha a terapeuta észreveszi, értelmezi ezeket, a viselkedés véleményné válhat, amely új szempontokat adhat a szülőknek, a terapeutának egyaránt, és segítheti a változást.

Előadásomban arról szeretnék beszélni, hogyan bánjunk a gyerekek jelzéseivel, hogy zajból, csendből hanggá artikulálódjanak.

Moretti Magdolna

Magánpraxis és Pszichiátriai gondozó, Eger

Befogadás – Egy terhesség története

szombat 10.15–11.15; Szubplenáris I. – Liget I.

Teri évek óta hiába vágyott a terhességre, a lombikprogramok is sorra kudarcot vallottak. Végül kétségbeesésében jelentkezett a Pszichiátriai gondozóban, a következő petesejtbeültetés előtt felerősödő szorongás és deprimált hangulat miatt. Erős, határozott nő benyomását keltette még esékeny állapotában is; a munkáját ambiciózusan, hatalmas lendülettel végezte, mindenkinek mindig a rendelkezésére állva. A sok sikertelen próbálkozás miatt alig bízott abban, hogy sikerülhet a következő beültetés. A pszichoterápia fókuszába a befogadás került, vizualizáció segítségével „termővé vált” a méhnyálkahártya, s a következő beültetésnél rövid időn belül ikerbabák fogantak. Eddig a sikertörténet. A 21. héten azonban megindult a szülés, élve világra hozta egészséges kisfiát, kislányát, akik csupán néhány óráig éltek. Az oka méhlepény számos infarktusa volt. A többszörös traumatizációt a leírhatatlan veszteség gyázmunkája mellett az is okozta, hogy hivatalok labirintusát kellett végigjárnia. Az előadás célja egyfelől a vizualizáció erejének demonstrálása, másfelől figyelemfelhívás az egészségügy és a hivatali eljárásrend egymást elkerülő, a beteget és családját újratraumatizáló ügyintézésével kapcsolatos problémák megoldására.

Stark András

Bizalom Magánpszichoterápiás Központ, Pécs

Mi is gyerekek vagyunk – és anya csak egy van!

A családterapeuta identitás gyökerei anyánkhoz kötődő személyes kapcsolatunk tükrében

szombat 10.15–11.15; Szubplenáris II. – Kongresszusi középterem

Előadásomban Freud és Yalom, Woody Allen és mi: a szeretésképesség és terapeutai lét összefüggéseit keresem pszichoterapeuták fotói, írásai, filmművészeti idézetek, és saját képeim segítségével. Mondandóm egyúttal kedvcsináló is a személyes, intim workshopmunkához.

Szükné Streit Marianna
Terra Pszichoterápiás Műhely és Rendelő, Debrecen
Koravén csecsemők – infantilis vének
A gyerekként parentifikálódott felnőttek terápiája
szombat 10.15–11.15; Szubplenáris II. – Kongresszusi középterem

Előadásomban a trianguláció egyik formáját, a parentifikációt mutatom be. A parentifikáció lehet konstruktív és destruktív egyaránt. A destruktív parentifikációban a gyerekek különféle módon vonódhatnak be szüleik kapcsolatába. Ezek a formák keveredhetnek is: aktív, gondoskodó gyerekké, passzív örök gyerekké, bűnbakká vagy tökéletes gyerekké formálódhatnak. Ebben a helyzetben a gyerek érzelmi élete nehezen fejlődik, felnőttként sajátos képet mutat. A kontextuális szemléletben a gyerekként parentifikálódott felnőtteknél az adás- kapás mérlege felborult. Felnőttként a mérleg helyreállítása, a gyerek adásának fel- és elismerése fontos.

Esetvignettákkal szemléltetve mutatom be azokat a detriangulációs technikákat, amelyek segítségével klienseim felszabadulhatnak és képessé válhatnak a saját felnőtt életre: párkapcsolatra, gyerekvállalásra, gyereknevelésre.

Kozma-Vízkeleti Dániel

Családi Szolgálatok Ligája Alapítvány, Budapest

A felnőttben élő gyermek megszólítása terápiában

szombat 10.15–11.15; Szubplenáris II. – Kongresszusi középterem

„Anyu, Te is voltál fiatalaaaaal...” – hangzik el gyakran kamaszok szájából. Ezzel a fiatalok mintegy önkéntelen alkalmazói a családi életciklusmodellnek, emlékeztetik szüleiket, hogy ők is szembesültek korábban hasonló nehézségekkel. Különös módon, ez a felhívás ritkán segíti elő egymás megértését. Hiszen igen, anyu is volt fiatal – sőt még most is az. Viszont az életút egy másik állomásáról nézve egészen más szempontból látja ugyanazt. Sőt szülőként talán felelőssége is, hogy máshogyan lássa. Vajon a generációk közelítését segíti-e, ha terápiás helyzetben támogatjuk a szülőket, hogy felidézzék saját gyermekkoruk eseményeit, az akkor kapott mintákat és erőforrásokat? Ha segítünk „szóba állni” a szülői generációnak saját – magában hordozott – gyermeki énállapotával, például játékok és kreatív technikák segítségével? És vajon gazdagítja-e a családok életét, ha felhatalmazzuk a szülőket gyermekeik előtt az önfeledtségre, kreativitásra, játékoságra? Vagy kétélű fegyver ez, és romboljuk vele a generációs alrendszerek közötti határt? És vegyíthető-e a családi életciklusmodell a tranzakcióanalízissel, valamint a sárga tempera a késsel?

Orosz Katalin, Perinatus Alapítvány, Budapest
S. Nagy Zita, ELTE, OORI, Budapest
A családi feszültségek rejtett forrása: pre- és perinatális traumatizáció
szombat 10.15–11.15; Szubplenáris III. – Liget II.

A perinatális tudomány az elmúlt tíz évben rendkívüli ütemben fejlődik. E tudomány egyik fő témája, hogy miként hatnak a pre- és perinatális élmények előbb a magzat, majd a gyermek fejlődésére. Nemzetközi kutatási eredmények támasztják alá, hogy a magzat képes arra, hogy tapasztaljon és tapasztalatait rögzítse, illetve előhívja. Ezek alapján feltételezik, hogy a fogantatástól számított tapasztalatok meghatározó befolyással lehetnek mind a személyiség, mind a társas kapcsolódások élethosszig tartó fejlődésére.

A születés nem feltétlenül számít traumának, viszont a körülményektől függően azzá válhat. A baba és az anya lelkiállapota a posztnatális állapotban nagymértékben meghatározza azt, hogy milyen kapcsolatot tudnak kialakítani, és ez az egész család rendszerének fejlődését befolyásolhatja. A szülés-születés élményeinek feldolgozása épp ezért a családterápiában is kulcskérdés lehet. Előadásunkban bemutatjuk a perinatális tudomány néhány családterápiás vonatkozású elméleti felvetését és kutatási eredményét. Esetrészleteken keresztül ismertetjük csoportok és egyéni feldolgozó folyamatok tanulságait arra vonatkozóan, hogy a születés élményfeldolgozása miként segítheti a család rendszerében jelentkező problémák oldódását.

Hegedűs Réka

MTA TK Szociológiai Intézet, Budapest

A rendszerváltás megszületett és meg nem született gyermekei: a születés szociokulturális körülményeinek hatása a demográfiai folyamatokra

szombat 10.15–11.15; Szubplenáris III. – Liget II.

Jelen előadásomban egy 1989-es, a MTA Szociológiai Intézetében Losonczi Ágnes által kezdeményezett kutatást mutatok be. A huszonöt évvel ezelőtti vizsgálatot első gyermeküket váró családok körében végezték a budapesti agglomeráció déli övezetében. A kutatás első hullámában 301, terhessége utolsó trimeszterében lévő kismamát kérdeztek meg, majd a második hullámban, a szülés után 3–13 hónappal ismét felkeresték a családokat. 2011-ben OTKA-támogatás tette lehetővé, hogy felvegyük a kapcsolatot azokkal a családokkal, akik a 25 évvel ezelőtti mintában szerepeltek, lehetőséget teremtve ezzel a családok életútjának utánkövetésére. 2012-ben 117 család tagjait (anyát, apát, nagykorú gyereket) sikerült utolérnünk. Az ő válaszaik mentén igyekszünk olyan összefüggéseket feltárni és megmutatni, amelyek magyarázatot adnak az életfordulók háttérében álló személyes döntésekre és társadalmi tényezőkre. Érdeklődésünk középpontjában nemcsak azon családok jellemzőinek bemutatása állt, amelyek vagy alulteljesítették vagy többszörösen megvalósították eredeti, a vállalt gyerekek számára vonatkozó terveiket, hanem hogy tetten érjük az eltérő gyermekvállalási hajlandóságok háttérében húzódó tényezőket.

Borgos Anna

MTA TTK KPI, Budapest

Gyerekek és szülők a szivárványcsaládokban

szombat 10.15–11.15; Szubplenáris III. – Liget II.

Az utóbbi évtizedekben (legalábbis Nyugaton, de az utóbbi években nyomokban nálunk is) jelentős szakmai és médiadiskurzus zajlik az azonos nemű szülőség lehetőségeiről, sajátosságairól, hatásairól. A kutatási kérdések rendszerint a szülők és gyerekek pszichológiai „alkalmasságára” irányulnak, különféle mutatók szerint összehasonlítva őket a hagyományos családokkal. Ugyanakkor a szivárványcsaládok számos egyéb izgalmas kérdést is felvetnek, túl az összehasonlításon. Ezek egyike a biológiai és nem-biológiai szülőség pszichológiai és társadalmi aspektusainak vizsgálata. Előadásomban magyar kontextusban vizsgálom a társanyák pszichológiai és társadalmi státusát a lesbikus anyák által működtetett családokban. Kérdéseim egyrészt a családi rendszeren belüli szerepekre és kapcsolati dinamikákra, a család önképére irányulnak. Másrészt megvizsgálom a társanyák láthatóságát és kapcsolatait a külvilág felé, beleértve a tágabb családot, a környezetet, a gyermekhez és a családhoz kapcsolódó intézményeket.

Hardy Júlia, Martos Tamás, Haraszi Tamás
Heidelbergi beszámoló I.: Áttekintés a családterápiás kutatásokról
az első Európai Családterápiás Kutatással foglalkozó konferencia kapcsán
szombat 10.15–11.15; Szubplenáris IV. – I. Szekcióterem

2014 márciusában rendezték az első Európai Családterápiás Kutatással foglalkozó konferenciát Heidelbergben, ahol népes magyar delegáció vett részt. Ezen a szubplenáris előadáson szeretnénk áttekintést nyújtani a családterápiás kutatások típusairól, fajtáiról, megvilágítva a kvalitatív-, kvantitatív kutatások fogalmait. Sorra vesszük a családterápiás kutatások felhasználási területeit, ahogy a családokkal való munkában, a családterápiás oktatásban, szupervízióban használják azokat. Megmutatjuk, mi az az „embodiment”. Igyekszünk megosztani azt a sok inspirációt, ami bennünket ért, és ami a hazai gyakorlatot is ösztönözhetné a családterápiás munka elmélyítésében.

Juhász László

KRE Pszichológiai Intézet, Budapest

**Mesehős – komplex mesediagnosztikai és -terápiás módszer egyéni
és családterápiás alkalmazási lehetőségei**

szombat 11.30–13.00; Előadásszekció II. – Liget I.

A 2005 óta folyamatosan fejlesztett mesediagnosztikai és -terápiás módszer alapja az instrukció segítségével megírt saját mese; módszertana megfelel a projektív tesztek jellemzőinek. Az előadás témája a módszer alapjául szolgáló instrukció mellett a felnőtt korcsoportú személyek által készített három fókuszmesé részlelemzése. Az első, tünetcentrikus mese értékelése megfelel a DSM referenciakézikönyv diagnosztikai kritériumainak, a diagnózis a hangulati epizódok közé sorolt depresszív epizód. A két problémacentrikus mese közül az első a párkapcsolaton belüli veszteségélmény feldolgozását, a gyázmunkát és mindezek egyik megküzdési stratégiáját mutatja be; a második pedig példa a vizsgálatokkal szembeni ellenállásra, a családon belüli szerep meghatározásának fontosságára. A módszer hatékony segédeszköze lehet az egyéni és a családi pszichodiagnosztikai, terápiás eljárásoknak.

Kulcsszavak: DSM, fókuszmesé, mesediagnosztika, meseterápia, problémacentrikus, projektív teszt, pszichodiagnosztika, tünetcentrikus

Bimbó Zoltánné
Mentálhigiénés Csoport Kft., Eger
A gyerekek nyelvén
szombat 11.30–13.00; Előadásszekció II. – Liget I.

A családban keletkező problémák, a családot érő különböző bajok hatását a gyerekek is megélik, saját normatív kríziseik mellett. Az ezek nyomán keletkező belső állapotokat a kisebb gyerekek még megfogalmazni sem tudják, és nem rendelkeznek ezek feldolgozásához szükséges belső kompetenciákkal, megélt tapasztalatokkal sem. A számukra hozzáférhető eszköz, segítség a mese és a játék.

A mese nemcsak mese, kellemes vagy izgalmas együttlét a felnőttel, hanem ennél sokkal több! A mese műfaji jellegzetességei, motívumai összefüggést mutatnak azokkal a belső és külső faktorokkal, amelyeket a lelkiileg teherbíró gyermekek vizsgálata során a kutatók kimutattak. Érdekes ezt az összehasonlítást megtenni.

A spontán játék nemcsak az önépítés leghasznosabb lehetőségét kínálja a gyermeknek, ez a tevékenység a legfontosabb önkifejezési és önvédelmi eszköze is egyben.

A gyermek pszichodráma ötvözi a mese és a játék erőit, alkalmas arra, hogy segítségével a gyermek közölni tudja a megélt dolgokat, és módot kínál ezek átdolgozására is.

A gyerekekkel való közös játék során sok megfigyelésre, tapasztalatra nyílt módomból. Egy-egy játék, részlet segítségével szeretnék néhányat ezek közül bemutatni.

– Engedni kell, hogy minden gyermek a saját nyelvén mondhasa el, amit közölni szeretne. Ez az egyéni közlési mód attól függ, hogy mire ad lehetőséget a gyermek saját belső kapacitása, aktuális állapota, életkora.

– Ugyanazt a helyzetet minden gyermek más módon jeleníti meg. (A „Gyógyító mesék”-et ezért érzem problémásnak.)

– A gyermek által bekínált szimbólumok mindig egyedi megfejtést igényelnek, csak úgy nyernek értelmet.

– A mese, a játék potenciális tere lehetővé teszi, hogy a gyermek kimondja a kimondhatatlant, hogy nagyon egyszerűen, de nagyon pontosan fogalmazhasson.

– A gyerekek által kitalált és eljátszott történetek feltárnak érdekes és sajnos ijesztő tendenciákat is. E jelzéseket, tapasztalatokat szükséges lenne a prevenció során hasznosítani.

– Azt tapasztaltam, hogy a gyerekek a legkülönbözőbb történetben, helyzetben képesek megtalálni a módot, hogy kifejezhessék mindazt, ami belülről feszíti őket.

Asztalos-Varga Csilla

Magyar Irodalomterápiás Társaság, Budapest

„Ki emel, ki emel, ringat engemet?” – A gyermekotthonokban élő gyermekek biblioterápiája

szombat 11.30–13.00; Előadásszekció II. – Liget I.

Az előadás a biblioterápiával, az irodalmi szöveg gyógyító erejével foglalkozik. Röviden áttekintjük a biblioterápia hatásmechanizmusát, különös tekintettel a 6–18 éves korosztály speciális igényeire. Bemutatjuk egy speciális területen – a gyermekotthonban élő gyermekek körében – végzett biblioterápiás munka különleges követelményeit. Egy terápiás csoport tapasztalatai kapcsán ezen gyerekcsoport veszteségeinek, hiányainak biblioterápiás feldolgozási lehetőségeit is górcső alá vesszük.

Ruszthy Geraldine

Magyar Irodalomterápiás Társaság, Budapest

„Fény vagy te is, lobogj hát!”

Epilepsziával élő, depressziós és szorongó kamaszok fejlesztése művészetterápiák segítségével

szombat 11.:30–13.00; Előadásszekció II. – Liget I.

Előadásomban azt mutatom be, hogyan hat a művészetterápia – biblioterápia és táncterápia – az epilepsziával élő kamaszok szorongásoldásában, mentális és pszichés fejlesztésükben, társas kapcsolataik javításában, önismeretük fejlődésében. A tíz hónapig tartó terápia során havi egy alkalommal voltak foglalkozások, a kurzus végén háromnapos élménytábort szerveztünk a csoport számára Tihanyban.

A csoport 15 serdülő fiatalból és két segítő fiatalból állt – pszichológus, biblioterapeuta és táncterapeuta vezetésével.

Az előadásomban ennek a közel egy évnek a munkáját és eredményeit mutatom be.

Klembala Géza
Bach gyermekei

szombat 11.30–13.00; Előadásszekció II. – Liget I.

Johann Sebastian Bach (1685–1750) az európai zenetörténet talán legjelentősebb szerzője. Művei nem hunyó fároszként világítanak évszázadokon át. De Bach családi élete sem volt átlagos. Két feleségétől született húsz gyermeke közül tizenegyet temetett el. Kik voltak e gyerekek, hogyan születtek, haltak meg, és a veszteség hogyan hatott a zeneszerző apára, a készülő művekre? Mennyiben volt a gyászmunka más a XVIII. század első felében, mint ma? Megalapozott-e, ha azt állítjuk, hogy a lélek gyászfolyamata a mélyen vallásos ember számára a maitól alapjaiban különböző szociális környezetben merőben más volt?

Hit és gyász, a gyász és feldolgozása, feldolgozás és alkotó képzelet, kreativitás és hit egymásba kapcsolódó láncszemeit vizsgáljuk meg az előadásban a zene minden pszichikai dimenziót felerősítő eszközével.

**Arany Zoltán, Lacsán Katalin, Havasi Mónika, Rab Hajnalka,
Dancsó Angéla, Javora Katalin, Farkas Attila**

Szegedi Addiktológiai Családterápiás Munkacsoport – SZKTT ESZI Dr. Farkasinszky Terézia Ifjúsági
Drogcentrum, Szeged

A bentlakásos gyermekaddiktológiai ellátás a rendszerelmélet tükrében
szombat 11.30–13.00; Előadásszekció III. – Kongresszusi középtérem

A Drogcentrum 26 éves komplex-integrált terápiás tapasztalatai arra mutatnak, hogy a serdülő indexpáciensek családjainak bevonása fontos eleme az eredményes ellátásnak. Ezzel szemben jelenleg sem egészségügyi, sem szociális téren nincsen finanszírozott ellátás 16 év alatti fiataloknak. A Terápiás Közösségi Modell egy integrált, speciális tanítási módszer, melynek célja a pszichés és szociális változás elérése. Az egyén a „közösség erejét” használva segítséget kap, hogy a negatív viselkedésformáit és kognitív mintázatait megváltoztassa, illetve egy szociális és felelős, drogmentes életmódot elsajátítson. Előadásunkban az elmúlt évek felnőtt és serdülő ambuláns, illetve felnőtt bentlakásos terápiás tapasztalataink alapján kidolgozott koncepciót mutatjuk be, amelyben nagy szerepet kap az alkalmazott rendszerszemlélet, a kliensek és családjaik életében éppúgy, mint a bentlakásos terápia hétköznapijaiban. A munkában megjelenik a peer-hatás, a közösségi terápiás modell, az egyéni terápia és bentlakásos családterápia.

A beavatkozások elsődleges célja, várható eredmények:

1. Elsődleges pszichológiai cél: a negatív viselkedésformák, gondolkodás és érzésvilág megváltoztatása, a családról történő egészséges leválás elősegítése.
2. Elsődleges szociális cél: a felelős, drogmentes életmód elsajátítása, alkalmazkodás és beilleszkedés megtanulása, egészséges társas kapcsolatrendszer kialakítása.
3. Egyéb célok:
 - a kapcsolatteremtés és autentikus kifejezőmódok elsajátítása,
 - attitűdök kialakulásának analízise, a traumás élmények feldolgozása,
 - egyéni felelősségvállalás megtanulása,
 - önértékek tisztázása,
 - önértékelés fejlesztése,
 - demisztifikáció, reális belátási képesség kialakítása.

A rehabilitáció elvégzése után négy irány képzelhető el. Az elsődleges cél a fiatal reintegrálása a családba. Sok esetben ez nem kivitelezhető, mert nincs fogadókészség a család részéről, illetve maga a családi működés veszélyeztető faktor a visszaesés szempontjából a fiatal számára. Ezen esetekben a családdal folytatott folyamatos munka mellett adekvát megoldás lehet a normál kollégiumba, illetve félutas házba való integrálás. Olyan esetekben, ahol nincs természetes támasz, a fiatal számára szükséges a gyermekvédelmi intézményrendszer bevonása is.

Frankó András

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Fogadó Pszichoszociális Szolgálat, Budapest

„Csöpp hűgom elől a tejet, fogunk közül a kenyeret ... elitta mind”

Fókuszban az alkoholbeteg családok gyermekei

szombat 11.30–13.00; Előadásszekció III. – Kongresszusi középterm

Ki törődik az alkoholbeteg családban élő gyermekekkel? Hogyan élnek, milyen hatások között, mivé fejlődnek? Az előadás és az azt kiegészítő workshop szeretné felhívni a figyelmet a szenvedélybeteg családban élő gyermekek segítségért kiáltó helyzetére: a diszfunkcionális családi mintázatokra, a gyermekbántalmazásra és veszélyeztetettségre, a típusos szerepviselkedésekre, a parentifikációra, a kiszámíthatatlan fizikai, lelki, kapcsolati életre, és mindezek következményeire. Szendélybeteg családban felnőni a legnagyobb kockázatot jelenti a szenvedélybeteg karrierhez. (Vagy „csak” a segítői életpályához?)

Gyuricza Linda

Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ Gyermekgyógyászati Klinika, Pécs
„Hosszú az út lefelé” – egy szuicid kísérlet lélektani mozaikja és transzgenerációs szálai

szombat 11.30–13.00; Előadásszekció III. – Kongresszusi középterm

Előadásom célja, hogy egy kifejezetten violens serdülőkori öngyilkossági kísérlet kapcsán mutassam be a szuicídium transzgenerációs szálait.

2013 őszén egy – a külvilág felé – jól funkcionáló család látszólag jól működő és alkalmazkodó kamasz fia öngyilkosságot kísérelt meg: kiugrott iskolája harmadik emeletéről. Miként rakhatóak össze utólag a krízismátrix és a preszuicidális szindróma elemeiből a környezet számára érthetetlen tett belső lelki mozaikjai? Hogyan játszanak szerepet a családi történetek, a transzgenerációs minták az aktuális élethelyzet „rossz” megoldásában?

Az előadásban bemutatom az intervenció azonnali lépéseit, majd az egyéni és családkonzultációs ülések fordulópontjait: az elgyászolatlan veszteségeket, a kimondatlan és láthatatlan delegációt és lojalitást, a serdülőkori identitáskeresés útjait és elakadásait.

A felszínen érthetetlen és megmagyarázhatatlan eseményt illesztem be egy olyan transzgenerációs útba, amely észrevétlenül vezetett az iskolaablakig – később pedig a múltat megismerve, a terápiás térben a megosztható és felszabadító érzésekig.

Major János, Varga Zsófia Katalin, Károlyi Lilla, Gyimesi-Szikszai Andrea
MRE Bethesda Gyermekkórháza, Budapest
Családterápiás megközelítés gyermekkori krónikus fájdalom kezelésében a Bethesda
Gyermekkórház Fájdalom Ambulanciáján
szombat 11.30–13.00; Előadásszekció III. – Kongresszusi középterm

Célkitűzés: nemzetközi adatok alapján a gyermekek kb. 3%-a az életvitelt jelentősen korlátozó fájdalomban szenved. Kórházunkban 2013 tavaszán rendszerszemléletű alapokon nyugvó fájdalomterápiás ambulanciát indítottunk, előadásunk célja ennek az új ellátási formának a bemutatása.

Anyag és módszer: ambulanciánkon családterapeuta végzettségű csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos és pszichológus fogadja a családokat. Multimodális programunk családterápiás és kognitív viselkedésterápiás alapokra épül, pszichoedukatív elemeket is tartalmaz, több munkacsoport bizonyította hatékonyságát (Eccleston és mtsai, 2005, Hechler és mtsai, 2009). A terápia hatékonyságát a nemzetközi gyakorlatban használt fájdalomkérdőívvel mérjük (pl.: DSFKJ).

Eredmények: az ambulanciát felkereső, illetve az ellátásba bekerülő páciensekkel való (egyelőre kis esetszámú) tapasztalatok és egy 9 hónapos kontrollon túli – előadásunkban részleteiben is bemutatni kívánt – eset alapján az eredmények biztatóak. A gyermeknél a 10 éve tartó átlagos és legmagasabb hasi fájdalom mértéke az egyhetes és a négyhetes intervallumban is csökkent már a 3 hónapos kontroll során is, és a javulás 9 hónappal később is fennállt (7,5 vs. 6 vs. 3,5; 4,5 vs. 3 vs. 2).

Megbeszélés: a krónikus fájdalom multidiszciplináris megközelítést igénylő kórkép, amelynek terápiájában rendszerszemléletű és kognitív viselkedésterápiás megközelítéssel érhető el jó eredmény.

Szemere Bálint

Budapest

A házassági felkészítés, a jegyesoktatás szerepe és témakörei

szombat 11.30–13.00; Előadásszekció III. – Kongresszusi középterm

Köztudott, hogy a házasságok több mint fele hazánkban (is) válással végződik. A workshop keretein belül az alábbi témaköröket járjuk körül:

- Milyen szerepe lehet, illetve kellene, hogy legyen a házassági felkészítésnek (jegyesoktatásnak), mint prevenció eszköznek abban, hogy a házasulandó felek jobban felkészültek legyenek a házasságra?
- Kik járnak jegyesoktatásra, házassági felkészítőre?
- Egyházi vs. világi házassági felkészítés?
- Milyen témákat dolgoznak fel a jegyesoktatáson, házassági felkészítőkön?
- Ezek a témák mennyire relevánsak, mennyire felelnek meg a jelen kor kihívásainak?
- A jegyesoktatás szerepe: gyermekek biztonsága a családban és családtervezés.

Börcsök Gyöngyi

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XX. Kerületi Tagintézménye, Budapest

Világjáték alkalmazása a családterápiában

szombat 11.30–13.00; Workshop – II. Szekcióterem

Családterápiás és rendszerszemléletű egyéni terápiás munkánk során kisebb gyermekekkel dolgozunk együtt, akik játéktevékenység során fejezik ki érzelmeiket, kapcsolódásukat. A világjátékon keresztül a gyermek kivetíti impulzusait, félelmeit és vágyait. Izgalmas projekciós felület, amelybe, ha a szülő is becsatlakozik, hasznos információt kaphatunk a család működéséről, a családi rendszeren belüli konfliktusokról és traumákról.

Workshop során bemutatjuk a világjáték alkalmazását családterápiában. Mi a világjáték? Hogyan alkalmazhatjuk családterápiás keretekben? Milyen esetekben javasolt a használata? Hogyan jelenik meg a szülő és a gyermek kapcsolata a közös játékban? Esetbemutatókon keresztül igyekszünk megválaszolni ezeket a kérdéseket. Ezt követően a résztvevők kérdéseit, észrevételeit, tapasztalatait beszéljük meg.

Hirsch Anikó, Paraicz Éva, Komlósi Piroska, Sztanó Flóra, Sorompó Anett

MRE Bethesda Gyermekkórház, Budapest

A kórháztól a családon át az iskoláig

szombat 11.30–13.00; Workshop – I. Szekcióterem

Az MRE Bethesda Gyermekkórházában számos orvos tartja már fontosnak a különféle kezelések családterápiával való kiegészítését. Míg a kórház valamennyi osztályáról kérhetnek ambuláns családterápiát, addig az Ilka utcai épületben a Pszichoszomatikus, illetve a Gyermekrehabilitációs Részlegen a családok segítése már a kórházba kerülés napjától elkezdődik: a súlyos megbetegedések okozta családi traumák kezelése, a gyógyításban, majd a rehabilitációban való aktív szülői részvétel elfogadtatása, illetve a gyermek intézeti elhelyezése és reintegrálása, megannyi feldolgozásra váró problémakör, amit a team által (orvos – pszichológus – szociális munkás) végzett családkonzultáció, majd szülő-, illetve párterápia tudja biztosítani.

Egy esetillusztrációval érzékeltetjük a pszichoszomatikus részlegen folyó családterápiás munkánkat. (Komlósi Piroska: „A családtól az iskoláig”)

Topolánszky-Zsindely Katalin, Református EGYMI Bethesda KIDSZ vezető, Budapest

Hadházi Éva, KRE Fejlődéslélektani Tanszék, Budapest

Egy gyógyító szigetről

A Bethesda KIDSZ (Kora gyermekkori Intervenciós és Diagnosztikai Szolgáltató) egy rendszerszemlélettel dolgozó intézmény. Helyzeténél fogva egy gyógyító/segítő sziget közepén áll. Épületét körülveszi egy időseket gondozó otthon, a Bethesda Gyermekkórház, a Szeretetszolgálat és a Családsegítő- Házassági Tanácsadó. Ezekben az intézményekben az a közös, hogy fenntartójuk a Református Egyház. A KIDSZ szoros együttműködésben végzi diagnosztikai tevékenységét a kórház szakorvosaival. Vizsgálóheteket szervezünk 2–4 év közötti gyermekek számára, kórházi osztályos háttérrel, interdiszciplináris teamben. Egyidejűleg nyolc gyermek vizsgálata történik, csoportos és egyéni formában, szülei részvételével. Csecsemővizsgálataink 0–2 év közötti gyermekek számára szintén osztályos háttérrel történnek, interdiszciplináris teamben. A hozzánk járó családokkal rendszerszemlélet keretében foglalkozunk. Az utóbbi években egy kutatásba kezdtünk, hogy az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő családok páros megküzdésének és párkapcsolati elégedettségének összefüggéseit feltárjuk. Célunk, hogy tapasztalataink felhasználásával gazdagíthassuk azt a preventív és intervenciós eszköztárat, amellyel a korai fejlesztésben dolgozó szakemberek segíthetik a speciális ellátást igénylő gyermekek családjait. Workshopunkon e „gyógyító sziget” működését és a kutatás első eredményeit szeretnénk bemutatni.

Németh Margit

ESZTER Alapítvány; Mérei Ferenc Pedagógiai Intézet, Budapest

Közösségi krízishelyzetek kezelése gyermekintézményekben – „MOBIL KRÍZISCSAPAT”

szombat 11.30–13.00; Workshop – Eger II.

Egyre gyakrabban tapasztalhatóak olyan, egy egész gyermekközösséget (iskolák, gyermekotthonok, kollégiumok) érintő súlyos válsághelyzetek, amelyek gyors segítséget, azonnali krízisintervenciót, több szakember együttes fellépését igénylik. Az áldozatoknak ilyenkor mielőbbi pszichológiai segítségre, a konfliktusok rendezésére, a kapcsolatok helyreállítására van szüksége. Az érintettek köre gyakran kiterjed az intézményen túlra és hat a gyermekek családjára, mikroközösségeire is. A fellépő szükségletek rendkívül összetettek, szerteágazóak, többféle kompetencia együttes jelenlétét igénylik. Erre a szükségletre reagált az ESZTER Alapítvány által létrehozott „ESZTER Mobil Kríziscsapat”. A workshop ennek történeti hátterén, fejlődésén és működésén keresztül szeretné körüljárni, megvitatni a közösségi krízishelyzetekkel kapcsolatos szakmai kérdéseket. A programon súlyos közösségi krízishelyzetek kezelésének tapasztalatait is bemutatjuk.

Stark András

Bizalom Magánpszichoterápiás Központ, Pécs

Anyá csak egy van! – avagy mindenből lehet jiddise máme

szombat 11.30–13.00; Workshop – Eger I.

Régóta foglalkoztat, hogy anyámnak milyen szerepe lehet pszicho- és családterapeutává válásomban. Sajátélményem abszolutizálásaként azt gondolom, másnak is érvényes lehet ez a kérdés. Freud és Yalom, Woody Allen és mi: a szeretésképesség és terapeutai lét összefüggéseit beszéljük meg anyáinkhoz való személyes viszonyaink tükrében, szem előtt tartva, hogy „mindenből lehet jiddise máme” (Dan Greenburg, Európa K. 1997)

A workshopomba azokat várom, akik szívesen beszélnének ezzel kapcsolatos sajátélményeikről.

Ambrus Balázs, Bedő Ilona, Béni József Sándor, Bogár Judit, Brányi Olga, Csürös Judit, Filep Hajnalka, Gutai Katalin, Juhász Dóra, Kocsor Judit, Korbuly Ágnes, Papp Tímea, Volovil Xénia

Óbudai Nevelési Tanácsadó, Budapest

Bemutatkozik az Óbudai Nevelési Tanácsadó családterápiás műhelye

szombat 11.30–13.00; Esetismertetés II. – Liget II.

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat III. Kerületi Tagintézményben, az Óbudai Nevelési Tanácsadóban jó tíz éve folyamatosan dolgozik a családterápiás műhely. A kezdeti cél rendszeres kétheti 50 perc anderseni szupervízió volt (külső személy nélkül) a műhely tagjainak (egymásnak), valamint új módszerekkel való ismerkedés. E cél a megváltozott igények, a tanácsadó működésében történt átalakulások hatására bővült, változott. A műhely tagjai: pszichológusok, pedagógusok, pszichiáter, családterapeuták és családterápiában képződők. A nevelési tanácsadónak, mint a gyerekek és családjaik komplex ellátóhelyének specifikuma, hogy alkalmas lehet egyfajta szülői szemléletbővítésre. A kezdeti problémaészleléstől, attól, hogy „gondom van a gyerekekkel”, vagy „az iskolának, óvodának gondja van a gyerekekkel, elhozom”, eljuthat odáig, hogy a család működésével – a környezeti tényezőket is figyelembe véve – kezdjen foglalkozni. A gyermekek és családjaik egyszerre vagy egymás után különböző – egyéni, csoportos, családi, pedagógiai, pszichológiai – terápiás munkában vesznek részt, miközben a szakemberek is különböző kombinációkban dolgoznak egymással. Koterapeuták a csoportban, családterapeuták és egyben a gyermek vizsgálói is. A kialakult gyakorlat a gyerekek komplex ellátásában a szakemberek sokféle összekapcsolódásával párosul. Ennek a lehetséges előnyeit és buktatóit mutatjuk be esetrészleteken keresztül.

Sörös Ildikó

Családi Tűzhely Alapítvány és magánpraxis, Szekszárd
A skarlát betű – avagy egy nárcisztikus párterápia tanulságai
szombat 11.30–13.00; Esetismertetés II. – Liget II.

Egy harmincas éveik végén járó házaspár terápiáját szeretném bemutatni, ami összesen 15 ülésben zajlott. Munkánk során az érzelmi fókuszú párterápia szolgált elméleti háttérként és gyakorlati útmutatóként. A hozott megcsalásos problematika és az ennek következtében elhúzódó krízis háttérében nárcisztikus személyiségműködés tárult fel, amivel páciens és terapeuta számára is nehéz volt megküzdeni. A terápia végül nem várt fordulatot vett, és – a terapeuta számára mindenképpen – váratlanul, bár pozitív módon lezárult. Esetismertetésemben szeretném kiemelni és megvitatás tárgyává tenni, hogyan reagáljon a szakember arra, ha az elméleti irányvonalától eltérő, annak esetleg ellentmondó eseménnyel találkozik a terápiában, és azt tapasztalja, hogy ez a pácienseknek használ.

Balázs Máté Ádám (1,2)–Pikó Bettina (1)

1. Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet, Szeged

2. Semmelweis Egyetem, Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola, Budapest

Családi interakciók jellemzői egy dél-alföldi kistérség serdülő populációjában

szombat 13.00–14.30; Poszter – Galéria

A serdülőkori problémaviselkedések szempontjából rendkívül fontos a család szerepe. A családon belüli kapcsolatok, interakciók hatással vannak a serdülők magatartására és viselkedési mintáira. Serdülőkorban a társas kapcsolati háló átalakul, így a szülőkkel való kapcsolat is változáson megy keresztül. A kutatásunkat Makón és a környező települések falusi iskoláiban végeztük 2013-ban, a térség összes közép- és alapfokú oktatási intézményének bevonásával. A végleges elemszám 2011 fő, a tervezett elemszám 2422, a kettő közötti differencia a hiányzásokból adódott, így a végleges válaszadási arány 83%. A felmérést önkitöltéses kérdőívekkel végeztük, amelyek kitértek a különböző szociodemográfiai változók mellett a szerfogyasztással kapcsolatos gyakorisági mutatókra, számos kérdés vonatkozott a különböző családi interakciókra, illetve a családdal kapcsolatos tényezőkre, mint a szülőkkel való viszonyra, családi vacsorák számára, szabadidő közös eltöltésére. Az eredményeket SPSS 19.0 statisztikai programmal elemeztük, leíró statisztikai módszereket, khi-négyzet próbát és keresztábrákat alkalmaztunk. Eredményeink is rávilágítanak arra, hogy a családi konfliktusok, negatív interakciók és egyéb tényezők hatással vannak a szerfogyasztási szokásokra, növelve mind a kipróbálás, mind a problémás szerfogyasztás rizikóját. Eredményeink továbbá rámutatnak arra, hogy a család – mint a serdülő mikrokörnyezete – fontos beavatkozási pont lehet a különböző problémaviselkedések esetében. A családon belüli konfliktusok kezelése csökkentheti a serdülők rizikómagatartásának gyakoriságát. A kutatás a TÁMOP-4.2.4.A/2-11/1-2012-0001 Nemzeti Kiválóság Program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kékes Szabó Marietta

SZTE BTK Pszichológiai Intézet, SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged
Pszichoszomatikus tünetképzés és a családi organizáció zavarai
szombat 13.00–14.30; Poszter – Galéria

A társas támogatás jelentős védőfaktornak bizonyul a kedvezőtlen életeseményekkel szemben. Mindezen szociális hálón belül pedig kiemelt helyen áll a család. De ez a rendszer is idővel változásokon megy keresztül. A flexibilitás hiánya – akárcsak a merev keretek – problematikus organizációt indukál, amelynek a pszichoszomatikus tünetképzésben való manifesztációját találjuk számos betegség esetén. Gehring (2010) Családstruktúra Tesztjét (Family System Test; FAST) alkalmazva kutatásomban két nehézléggéssel járó betegségben (asztma és pánikzavar) szenvedő fiatal felnőtt családreprezentációit hasonlítottam össze, feltárva a családstruktúrák különbségeit (statikus reprezentációk) és a családon belül zajló folyamatokat (dinamikus reprezentációk). A közös feladatmegoldásokat videofelvételen rögzítettem, amelyek elemzését utóbb a Noldus Observer XT 8.0 és az SPSS for Windows Evaluation Version 20.0 programok segítségével végeztem el. Előadásomban az alkalmazott projektív módszer (családreprezentációk – észlelt családstruktúra) és a kvalitatív megfigyelés (viselkedéselemzés – cselekvés- és kommunikációs mintázatok) előnyeit ötvöző adatgyűjtés és -feldolgozás eredményeit kívánom bemutatni, a nevezett tünetek közötti kapcsolat pszichoszociális hátterét kutatva, illetve új lehetséges terápiás eljárásokhoz bázist szolgáltatva. „A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú „Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetésére konvergenciaprogram című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”

Nagy Erika, Nagy Beáta Erika

Debreceni Egyetem, Népegészségügyi Kar, Magatartástudományi Intézet, Debrecen

Reprodukciós problémával kezelt párok nevelési attitűdjének vizsgálata

szombat 13.00–14.30; Poszter – Galéria

Célkitűzés: A meddő pároknak fizikailag és érzelmileg megterhelő beavatkozásokon kell átesniük ahhoz, hogy gyermekük születhessen. Ez alapján feltételezhető, hogy a szülővé válás eltérő körülményei befolyásolják a nevelői attitűdök későbbi alakulását. Ennek megfelelően a vándorgyűlés témájához kapcsolódó kutatásunk célja a lombikprogram (IVF) segítségével és spontán megtermékenyüléssel szülővé vált párok nevelési attitűdjének összehasonlítása, a demográfiai adatok tükrében.

Módszer: A kutatási csoportot 42, mesterséges megtermékenyítés útján szülővé vált pár, míg a kontrollcsoportot 42, természetes módon szülővé vált pár alkotta. A vizsgálatban a demográfiai kérdőív mellett, a PARI Szülői Attitűd Kérdőívet használtuk fel (Schaefer és Bell, 1985).

Eredmények: Az IVF-szülők demokratikusabb nevelési attitűddel rendelkeznek, mint a kontrollcsoport tagjai. A fiatalabb gyermeket nevelő IVF-szülőkre jellemzőbb a demokratikus, kevésbé beavatkozó nevelési attitűd, mint az idősebb gyermeket nevelő IVF-szülőkre.

Konklúzió: Jelen kutatásunk és annak eddig kutatott háttere alátámasztják a meddőséggel kezelt párok érzelmileg melegebb, gyermekcentrikusabb szülői attitűdjét.

Szabó-Bartha Anett, Szondy Máté

Károli Gáspár Református Egyetem, BTK, Pszichológiai Intézet, Személyiség- és Klinikai
Pszichológiai Tanszék, Budapest

Smohai Máté, ELTE, PPK, Személyiség- és Egészségpszichológiai Tanszék, Budapest
**Tudattalan összejátszás a párkapcsolatban – avagy a maladaptív sémák összekapcsolódásának
vizsgálata a párkapcsolatokban**

szombat 13.00–14.30; Poszter – Galéria

Kutatásunk a korai maladaptív sémák és a párkapcsolati elégedettség összefüggéseire irányult, ezen belül is olyan maladaptív sémakombinációk megragadására törekedtünk, amelyek a párkapcsolaton belül megjelenő kollúziók leírására is alkalmasak lehetnek. A vizsgálatban összesen 149 pár vett részt, a Young-féle Séma Kérdőív és a párkapcsolati elégedettséget mérő RAS-kérdőív kitöltésével. Az eredmények szerint abban az esetben mutatják a párok (39,3%) a legnagyobb szintű kapcsolati elégedetlenséget, amikor a pár mindkét tagja kimutathatóan egy vagy több maladaptív sémával rendelkezik, míg ennek ellenkezője is igazolódott. A vizsgálat további eredménye, hogy azon párok (36,4%) körében is megfigyelhető kölcsönös párkapcsolati elégedettség, ahol mindketten rendelkeznek aktív sémákkal. A sémakombinációkat megvizsgálva a következő eredményt kaptuk: 14 maladaptív sémakombináció írható le, és ezek mindegyikében a férfiak Önfeláldozás (9 kombináció esetén), vagy Kudarcra ítélttség (5 kombinációban) sémája kapcsolódik a női partnerek maladaptív sémájához (pl.: Büntető készenlét, Társas elutasítottság, Érzelmi depriváció). Vizsgálatunk ráirányítja a figyelmet azon kollúziós kapcsolódási módokra, amelyek – a maladaptív sémák jelenléte és összekapcsolódása mellett is – magas kapcsolati elégedettséget eredményeznek a párkapcsolatokban. Kulcsszavak: korai maladaptív sémák, kollúzió, párkapcsolati elégedettség.

Luzsi Margó, a meseprogram vezetője, Eger
Juhász Attila bv. ezredes, a HM BVI parancsnoka, Eger
Börtön – család – mesék
szombat 14.30–16.00; Plenáris – Liget I-II

A Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet elkötelezett a fogvatartottak társadalmi reintegrációja mellett. A sikeres reintegrációhoz elengedhetetlen a családi kapcsolatok rendezése. Ezen belül a fogvatartottak és a gyermekeik közötti kapcsolatrendszer rendezése, normalizálása kiemelten fontos feladat, mert BV-s tapasztalatok szerint ők a fogva tartás valódi elszennvedői: hiszen egy kritikus életszakaszban nem kapnak támaszt és segítséget az édesanyjuktól, édesapjuktól, viszont a helyi közösségek elutasítását és stigmatizációját kell megélniük. Mindemellet azt a tényt is mérlegelni kell, hogy azok a gyermekek, akik szülei börtönbüntetést töltöttek, sokkal nagyobb arányban válnak maguk is bűnelkövetővé. Az előadás egyik része vázolja a börtönök világának családi problémáit, illetve az egri meseprogram elindításának előzményeit, másik része röviden bemutatja az egri börtönben 2010 szeptembere óta folyó „mesés” munkát.

Virág György

ESZTER Ambulancia, Budapest

A gyermekek titkai, a titkok gyermekei

szombat 14.30–16.00; Plenáris – Liget I–II

Kié a bántalmazott gyermek titka? Mit tehet és mit kell tennie a segítőnek ezzel a titokkal? Mit tehet, ha a szakma és a jog szabályai keresztezik egymást? Milyen a rendszer, amely a bántalmazott gyermekek segítésére hivatott? A szükségleteikre reagál, megfelel az elvárásoknak, vagy újból, ismételten áldozattá teszi, traumatizálja őket?

Mit jelent a trauma szégyene és a szégyen traumája? Hová megy a szeretet, amikor az erőszak belép az ajtón? Mit lehet tenni, amikor semmi sem az, ami?

Péter Orsolya Márta

Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézet, Budapest

Középpontban a gyermek – mióta? A gyermeki lét a premodern Európa gondolatvilágában

szombat 16.15–17.45; Előadásszekció IV. – Liget I.

Az előadás megkísérli röviden összefoglalni azokat a nézeteket, amelyek a gyermeki létre vonatkozóan alakultak ki a premodern Európában.

Korunk megközelítéséhez képest jelentős eltérést jelent az, hogy a gyermekkort hangsúlyozottan a felnőtt létet előkészítő életszakaszként értékelték. Számos ránk maradt forrás a gyermeket kis felnőttnek tekinti, akinek modern értelemben vett „felhőtlen gyermekkora” igen rövid, legfeljebb 6-7 éves koráig tart. Ezt követően a fiúk és a lányok megkezdik a felkészülést a társadalom által elvárt nemi szerepeik eljátszására: a fiúkat a közéletben való részvételre, illetve valamilyen megélhetést biztosító foglalkozás művelésére oktatják, míg a kislányok feladata a feleség- és anyaszerep elsajátítása.

A gyermek nem önmagában értékes emberi lény, hanem potenciális jövőbeli „hasznossága”, az általa betöltendő funkció legitimálja létezését. Ez különösen abban az esetben rajzolódik ki egyértelműen, ha a kisgyermek elhalálozik: számos dokumentum tanúsítja, hogy a szülők gyakran a felnőttkor ígéretét, egyben jövőbeli öregségük támaszát gyászolják. Ezen túl a gyermek a társadalmi kapcsolatok építésében is hasznos eszköz: elsősorban lányok esetén szembeűnő, hogy a gyermek sohasem individuusként, hanem – mindig egy férfihoz viszonyítva – valaki lányaként, testvéreként, később feleségként és anyjaként nyer jogot a létezéshez.

Besenyi György

Magánpraxis, Budapest

Vágyra várók – gyermektelen párok szexuális inaktivitása

szombat 16.15–17.45; Előadásszekció IV. – Liget I.

Gyermek fogantatását remélő pároknál gyakori panasz az elhidegülés és/vagy a váratlanul nagy intenzitással feltörő agresszió, ami jelentős mértékben akadályozza az intimitást és a szexuális kapcsolatot. A döntés halogatása, az aszinkron a felelősségvállalás kérdésében és a bizalmatlanság éppen úgy befolyásolhatja, mint az eltérő kultúrájú és hiedelemvilágú származási családok eltérő transzgenerációs üzenete, a félreérthetően kommunikált szexuális közeledés-távolodás. A bizalom alapvető szerepet játszik az olyan hosszú távú stratégiai döntések esetén, mint a gyermekek vállalása, amely nyílt és tartós elköteleződés a párkapcsolatban. Azoknak a félelmeknek, szorongásoknak a feltárásán és leküzdésén dolgozunk, amelyek megnehezítik az azonosulást a férfi-női, ezáltal a szülői szereppel, így akadályozva a lelki és szexuális harmónia létrejöttét. Visszahozni az örömteli közeledés és szexuális együttlét felszabadult örömét csak úgy lehet, ha különböző gyakorlatokkal lehetőséget teremtünk a pároknak újraértelmezni a másik jelzései mögött meglévő valódi érzelmeket és érzékiséget, vágyat. Segíteni szükséges a megküzdést a szégyennel, amely nehezíti a nyílt szexuális kommunikációt. Az egymásra találás élményének és örömeinek újrafelfedezése lehetőséget teremthet a közös jövő elfogadásának bizonytalanságából kialakult ambivalens érzelmi állapot feloldására. Azok a stratégiák, amelyek a problémák megkerülését célozzák – mint a mesterséges megtermékenyítés vagy az örökbefogadás –, inkább csak növelik a feszültséget a kapcsolatban.

Szigeti Mónika, Nevelési Tanácsadó, Kaposvár
Gyivicsán Péter, Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság, Kaposvár
Mese a fiúról, aki szerette volna megölel/tni az apját
szombat 16.15–17.45; Előadásszekció IV. – Liget I.

„Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy kamaszfiú. Boldog(?), szerető, dolgos családban nevelkedett, édesapja, édesanyja és nővére gondoskodott arról, hogy minden kívánsága teljesüljön. Kívánt is ez a fiú sok mindent: játékokat, ruhákat, horgászbotot, krosszmotort, meg is kapta mind. Aztán egyszer 15 éves lett, és olyat kívánt, amit az apja nem akart teljesíteni: szeretett volna elmenni diszkóba. Nem engedték, hát elszökött. Kiderült, megbüntették. Ezért a fiú mérges lett, nagyon mérges. Tartogatta magában a mérgét, míg egyszer barátai lettek, apátlan-anyátlan árvák, akik szintén mérgesek voltak a szüleikre. Velük együtt a fiú kisütötte, hogy bizony nincs más megoldás, csak akkor tud olyan dolgokat csinálni, amiket szeretne, ha bérgyilkost fogad, és megöleti az apját...”
Az előadás során ismertetjük a „mesében” szereplő családdal zajlott terápiás munkánkat. Nagy hangsúlyt fektetünk mindazon transzgenerációs hatások bemutatására, amelyek az apa(bér)gyilkosság tervéhez vezettek. Olyan kérdésekre keressük a választ, hogy miképp lehet a bizalmat visszaépíteni, a szülő-szülő, szülő-gyerek és a testvérkapcsolatokat rendezni, eljutni az öléstől az ölelésig a fenti események után.

Kenézli Eszter, Vadaskert Kórház, Thalassa Ház, Budapest

Labancz Dániel, Vadaskert Kórház, Budapest

Skaliczky Dávid, életről szóló élmény.hu, Budapest

Vida Péter, Vadaskert Kórház, Budapest

Családi Kalandos Hétfégék (Élmény- és kalandterápia alkalmazása családok körében)

szombat 16.15–17.45; Előadásszekció IV. – Liget I.

A Vadaskert Kórházban alakult élményterápiás munkacsoportunk 2012 óta szervez pályázati támogatásból családi együttműködést segítő hétfégi családi csoportokat havi rendszerességgel, amelyeken egyszerre maximum négy család vesz részt. A két és fél napos program során átélt kalandos, egyben játékos gyakorlatok által a résztvevők érzelmi, kognitív, sokszor fizikai kihívással is szemben találják magukat, ami elősegíti a bevonódást mind a felnőtt, mind a gyermek résztvevők számára. Az Itt és Most helyzetekben átélt emlékezetes élmények, tapasztalási lehetőségek tudatossá válását a gyakorlatot követő feldolgozás során strukturált formában, visszajelzések révén segítjük elő. A családoknak lehetősége nyílik számos tapasztalat szerzésére a családi szerepek, a családtagok közötti kommunikáció, a konfliktuskezelés terén megjelenő erősségek-nehézségek vonatkozásában. A családi csoport nyújtotta védett és tartalmazó környezetben lehetővé válik az is, hogy rálássanak a család felxibilitását, kohézióját befolyásoló maladaptív megoldásmintákra is, és alternatív megoldásokat dolgozzanak ki. Ebben segítségükre van speciális élményterápiás módszertanunk (alacsony- és magaskötélpálya-elemek, együttműködést fejlesztő outdoor gyakorlatok) és a videotechnika is. Az előadás során a családi élmény- és kalandterápiás csoport felépítése és gyakorlata mellett bemutatjuk a program hatékonyságára vonatkozó vizsgálatunk eredményeit is, ami alapján a családdal való elégedettség, a családi rugalmasság mértéke nő, illetve a problémamegoldási stílusok közül az alkalmazkodás erősödik.

Varga Gábor

Szent Imre Oktatókórház, Budapest

A gyermeki elme – agyfejlődés, konfliktusok, támogató szülői stratégiák

szombat 16.15–17.45; Előadásszekció IV. – Liget I.

Daniel J. Siegel pszichiáter professzor és Tina P. Bryson gyerekekkel és serdülőkkel foglalkozó pszichoterapeuta A gyermeki elme – agyfejlődés, konfliktusok, támogató szülői stratégiák című könyvükben új tudományos eredmények alapján mutatják be, hogyan alakul ki a különféle agyterületek közötti egészséges munkamegosztás és harmonikus együttműködés. Tizenkét nevelési technikát ismertetnek, amelyekkel a szülők elősegíthetik mindezt. Elvetik az olyan megközelítéseket, amelyek mindenáron a teljesítményt és a tökéletességet állítják a középpontba, ehelyett olyan módszerekre összpontosítanak, amelyekkel a gyerekek inkább önmaguk lehetnek, könnyebben megtalálhatják a helyüket a világban, nagyobb rugalmasságra és több erőre tehetnek szert. Megközelítésük lényege, hogy az összes helyzet – a stresszes, dühös pillanatok éppúgy, mint az örömteli percek – felhasználhatók annak elősegítésére, hogy gyermekeink felelős, gondoskodó, tehetséges személyekké váljanak.

Az előadás a könyvben ismertetett agyfejlődési folyamatokról és az ezekhez kapcsolódó nevelési technikákról nyújt áttekintést.

Asztalos-Varga Csilla, Ruzthy Geraldine
Magyar Irodalomterápiás Társaság, Budapest
„Jó volna jegyet szerezni és elutazni Önmagunkhoz” (József Attila) – biblioterápiás workshop az
„Önmagukhoz jegyet keresőknek”
szombat 16.15–17.45; Workshop – Eger II.

A biblioterápiás előadók workshop keretében kívánják megmutatni, hogyan működik egy biblioterápiás csoport. Az érdeklődőknek lehetőségük van egy – a biblioterapeuták által a helyszínen választott – közösen megismert irodalmi műben elmélyedni, és a terapeuták által vezetett beszélgetés által közelebb kerülni a műhöz és saját magukhoz.

Füredi János, magánpraxis, Budapest
Kapusi Gyula, magánpraxis, Budapest
Lengyel Gyula, lelkesz, vice officinális, Eger
Moretti Magdolna, magánpraxis, Eger

A Hetedik Ajtó

szombat 16.15–17.45; Workshop – Kongresszusi középterem

Freud óta a pszichoterápiában az őszinteséget, a titkok feltárását, a teljes feltárukozást várjuk el a páciensektől, mert csak így érthetjük meg a problémák mögött meghúzódó traumákat, tudattalan történéseket. Ez a feltárukozás teszi lehetővé a megértést, az értelmezést. Az egyéni terápiában, ahol a páciens/terapeuta intim terében zajlik az ülés, ez valóban igen fontos és a hatékony munkát segítő feltétel. Más a helyzet a család- és párterápiában, ahol a titkokkal kapcsolatos nyílt vagy kevésbé nyílt szerződéseket, mintákat is tekintetbe kell venni. Mindig ki kell-e nyitni a „hetedik ajtót”, a teljes őszinteség vezet-e eredményre, vagy megvannak azok a határok, amelyeket tiszteletben kell tartanunk? Mihez van joga a párnak vagy a családnak? Ha a „hetedik ajtó” zárva marad, az veszélyezteti-e az eredményességet?

Ilyen és hasonló dilemmákkal foglalkoznánk esetrészletek, esetek felvillantásával.

Horváth Magdolna, Radnay Gábor

Magánrendelés, Budapest

Columbo-effektus

szombat 16.15–17.45; Workshop – Eger I.

Az előadók nem szeretnék magukat a kitűnő hadnagyhoz hasonlítani, nyomozónak sem képzelik magukat – pusztán annyi a hasonlóság, hogy munkájuk során olykor ők is felfigyelnek látszólag jelentéktelennek tűnő részletekre. Ezeket aprólékos munkával megértve, gyakran lényeges, rejtett összefüggésekre bukkannak, amelyek olykor a terápia lényegét képezik.

A műhely során azonban nem megoldásokat kínálunk, nem „leleplezést” mutatunk be, hanem még a „nyomozati szakaszban” járva a lényeges apróságok sokszínűségét és jelentőségét szeretnénk megosztani. Legyen szó akár gyerekkel kapcsolatos váratlan akcióról, előszobában feltett kérdésről vagy szokatlan telefonhívásról – vagyis olyan helyzetekről, amelyek improvizálásra és gondolkodásra készítenek.

Olyan kollégákat várunk elsősorban, akiknek van tapasztalatuk arról vagy érdeklődésük az iránt, hogy látszólag jelentéktelen mozzanatok is nagyító alá helyezzenek és megvizsgáljanak.

Columbo hatékonyságával nem tudjuk felvenni a versenyt, a mi munkánkat elakadások is kísérik.

Hosszú Dalma, Bátor Tábor Alapítvány, Budapest
Gellért Fruzsina, Ferencvárosi Pedagógiai Szak- és Szolgáltató Központ, Budapest
Juhász Csilla, Bátor Tábor Alapítvány, Budapest
szerzőtársak: **Lénárd Kata**, PhD; Pécsi Tudományegyetem Pszichológia Intézet, Bátor Tábor
Lélekmadár Tábor – Az élet ünneplése – Gyászfeldolgozást támogató családi program gyermeküket elveszített szülők és testvérüket elveszített gyermekek számára a Bátor Táborban
szombat 16.15–17.45; Workshop – I. Szekcióterem

A 2013 októberében indult programmal olyan családoknak nyújtunk segítséget, akik daganatos betegség következtében veszítették el gyermeküket. Az alkalmazott módszer, a terápiás rekreáció kínálja fejlődési és kapcsolódási lehetőségek mellett képzett gyászterapeuták segítségével párhuzamosan támogatjuk a gyászfolyamatot és a veszteséggel járó érzések feldolgozását. A hasonló élethelyzetben lévő családok találkozása, tapasztalatcseréje csökkenti elszigeteltségüket, az esti közösségi rítusok új mintákat nyújtanak mind az emlékezésre, mind az egymás felé fordulásra. Napközben nemcsak a szülők, de az elhunyt gyermekek testvérei számára is lehetőséget, teret biztosítunk a koruknak megfelelő gyászmunkára. Az anyák és az apák számára külön csoportidő áll rendelkezésre, hiszen nemenként is eltérő lehet a szülők gyászélménye. A gyászfolyamat dinamikájához illeszkedve egy év leforgása alatt, három hétvégén találkozunk ugyanazokkal a családokkal, ugyanazzal az önkéntes és szakmai teammel. A program fejlesztése céljából egy kvantitatív és kvalitatív eljárásokból álló hatékonyságvizsgálatot is végzünk a turnusokkal párhuzamosan, amelynek hozadéka a gyással gyakran elszigetelten, magányosan küzdő családok, családtagok különböző pszichológiai dimenzióira való újszerű rálátás. A vándorgyűlés hetében éppen a második turnuson vagyunk túl, a workshopon az általunk kidolgozott speciális módszertanról számolunk be, megosztjuk tapasztalatainkat az első két találkozás és kutatásunk kapcsán is, valamint kitekintésként szívesen beszélgetünk lehetséges jövőbeni irányokról, technikákról.

Rendi Mária, Rátz Krisztina, Kecskés János, Magadért Alapítvány, Budapest
Bajzáth Sándor, Megálló Csoport, Budapest
Gajdos András, Leo Amici Alapítvány, Budapest
Gyerek – serdülő – szülő – önségítés
szombat 16.15–17.45; Workshop – Fehér terem

A Magadért Alapítvány szenvedélybetegeknek, hozzátartozóknak, családoknak nyújt támogatást akut krízishelyzetben, a probléma felismerésében, a változások elindításában, fenntartásában. „A HELY” önségítő jellegű csoportfoglalkozások keretében működik, ahol a segítség laikus formája professzionális elemekkel ötvöződik. Szemléletmódunkban a családi kapcsolatok állnak a fókuszban. Munkánk során törekszünk a család minden tagját bevonni a folyamatba. A hozzánk forduló családok a gyerek vagy a serdülő magatartási és/vagy deviáns viselkedése kapcsán kérnek segítséget, illetve a fiatal függő felnőttek saját elakadásaik, nehézségeik okán. Csoportjaink támogatást nyújtanak az érzelmi felnőtté válásban és leválásban, a származási családtól való érzelmi differenciálódásban. Szakmai munkánkat az őszinteség, az E/1-ben kommunikáció, a következetesség, a konfrontatív kérdések, krízisintervenciók, figyelem, elfogadás, társas felügyelet és visszajelzések jellemzik. A workshop keretein belül röviden bemutatjuk az alapítványt, majd egyórás élőcsoportot demonstrálunk a résztvevőkkel, végül a felmerülő kérdések megfogalmazására nyílik lehetőség. A programon résztvevők maximális létszáma 30 fő.

**Hardy Júlia, Balogh Klára, Streit Mariann, Bíró Eszter, Vida Kata, Radnai Fruzsina, Szabó Evelin,
Tatár Katalin, Gubányi Mónika, Cserepes Réka, Kövér Lili, Jáger Tibor, Réthy Benedek, Molnár
Simon, Tillmann Lili**

Heidelbergi konferencia beszámoló

szombat 16.15–17.45; Workshop – II. Szekcióterem

Ebben a workshopban ismertetjük a családterápiás kutatásoknak azt a nagyon színes és gazdag palettáját, amellyel a kongresszuson találkoztunk. Bizonyos kutatások elmélyítik a praktizáló családterapeuta és a család közötti interakciót, más kutatások inkább az elméleti érdeklődést erősítik. Vannak családcsoporthoz foglalkozó kutatások, családi vállalkozásokkal, szokatlan összetételű családokkal foglalkozó kutatások. A terapeuta és a családtagok közötti mikrotörténeteket elemző kutatások kapaszkodókat biztosítanak a családterápiás ülések komplexitásának átlátásához. A rendszerállítást-kutatás új alapokra helyezi a korábbi családállítást. A kötődésemélet és a narratív terápia párosa nagyon inspiráló. Bemutatjuk egy német–cseh–magyar kerekasztal-beszélgetés tanulságait is.

Ugrin Erzsébet

Magyar Videotrénings Egyesület, Budapest

Irányítok? Irányítok!

szombat 16.15–17.45; Esetismertetés III. – Liget II.

A bemutatásra szánt eset azért érdemel figyelmet, mert a filmben szereplő család jelentős belső energiatartalékkal rendelkezik, miközben családok átmeneti otthonában élt. Az anya saját szülői kompetenciáját vonta kétségbe, ezért a családgondozójuk videotrénings segítséget kért.

A fiatal apa nagyon sok időt tölt távol a családtól, de a szülők között nagy a szeretet. Az ötéves Péter az apa első kapcsolatából származik, két éves korában került ebbe a családba, nem sokkal a szülők első közös gyermeke, Tamás születése után.

Három gyereke irányításában Zsuzsa kudarcokat élt meg. Az egyik legnehezebb ügy az ebéd volt.

Nehezen tudta összehangolni a különböző életkori igényeket, mindig csak futott az események után.

Áttörést jelentett, amikor a – második felvételi – két nagyobb gyermekét először egy asztalhoz ültette. Az utolsó felvételen már az egész család együtt eszik.

Az utolsó visszajelzésen mindkét szülő részt vett. Itt nyílt lehetőség arra, hogy a szülők egymásnak adhassanak visszajelzéseket, erősítve párjuk szülői szerepét.

A módszer elméleti bemutatása meghallgatható dr. Sallai Éva előadásában.

Bárdos Kata

Magyar Videotrénings Egyesület Budapest

„Kés finom?”

szombat 16.15–17.45; Esetismertetés III. – Kongresszusi középterm

Ebben az esetfilmben a szülői együttműködésre és a szülői szerep változásaira koncentráltunk, egy fejlődésben elmaradt és egy egészséges gyerek nevelése során. A szülők – tartós munkanélküliségük idejük legnagyobb részét gyermekeikre fordítják, és a tréning segítségével újraértékelték ennek eredményeit.

A tartós munkanélküliség és az ebből fakadó szegénység már-már kilátástalan helyzetet teremtett, melyre a szülők egymástól való eltávolodással, depresszióval reagáltak. Egyre nehezebbnek tűnt a család egyben tartása és a gyerekek fejlesztése az anya számára. A videotrénings eszközeivel sikerült egyre több olyan helyzetet megmutatni a szülőknek, melyekben ötlettel, kreativitással, humorral, a gyerekekre történő odaadó figyelemmel oldják meg a nehéz helyzeteket. A folyamat során végighúzó cél az, hogy megtudjuk, mennyire fejleszthető kislányuk, és ők mit tehetnek érte. A hétköznapi helyzetekben is számos lehetőséget találtunk, amelyekben a gyerekek autonómiaigénye teret kaphat, a szülők biztonságos támogatása mellett.

A módszer elméleti bemutatása meghallgatható Sallai Éva előadásában.

Radnay Gábor
Magánrendelés, Budapest
Szülői „megrendelés” gyermekterápiára – a családterapeuta dilemmái
vasárnap 9.00–10.30; Előadásszekció V. – Liget I.

Az előadás azt a speciális helyzetet szeretné elemezni, amelyik nemcsak a gyermekpszichológus-családterapeutákat, hanem más, rendszerszemléletben dolgozó kollégát is érint. Nevezetesen azt, amikor a szülők hozzám, mint gyermekpszichológushoz fordulnak és gyermekterápiát „rendelnek meg”. A saját, személyes részvételtől elzárkóznak – miközben az első interjú során én egyértelműen családterápiát tartok indokoltnak, és erre lehetőséget is látok. A szülőknek a távolmaradásra általában okuk van, nem elég azt pusztán ellenállásként értékelni.

Azt a dilemmát szeretném körbejárni, hogy vajon a terapeuta oldaláról célszerű-e az, ha elfogadjuk a megrendelést a „bajban levő” gyerekekkel való találkozásokra, és van-e időnk saját javaslatunkat későbbre halasztani. Vagy van esetleg érvünk, módunk szándékunkat mégiscsak keresztülvinni, és rögtön családterápiába kezdeni.

Az így kezdődő terápia első ülése kritikus pár percének összetettségét, a döntési helyzetet és a későbbi terápiás folyamatra gyakorolt fontos hatását szeretném bemutatni. Egyoldalú és kizárólagos állásfoglalást kerülve, szempontokat szeretnék ajánlani a továbbgondoláshoz.

Vida Katalin

ELTE PPK Pszichológia Doktori Iskola, Budapest

Az elméricskélts család

vasárnap 9.00–10.30; Előadásszekció V. – Liget I.

„Nem minden megszámlálható, ami számít, és nem minden számít, ami megszámlálható” (A. Einstein). A családterápiás hatékonyságvizsgálatoknak alapvetően két fő iránya van: az egyik, elsősorban kvantitatív kutatási irány, amely azt méri, hogy az adott módszer működik-e, míg a másik elsősorban arra kíváncsi, hogyan működik, és a kvalitatív módszereket részesíti előnyben. Az utóbbi években egyre nagyobb népszerűsége tesznek szert az előbbi módszerek, amelyek ugyan fontos lobbierőt jelentenek a családterápia jövőjének biztosításához, mégis a gyakorló szakemberek számára kevés valódi információt nyújtanak. Az előadás Charlotte Burck, az EFTA heidelbergi konferenciáján elhangzott előadásának továbbgondolt változata.

Szabó Mária Myrtil
Magánrendelés, Budapest
A gyermekek érdekében?
vasárnap 9.00–10.30; Előadásszekció V. – Liget I.

Együtt maradni vagy elválni? Egy nőt/férfit szeretni? Vagy lehet kettőt is? Melyiket válasszam? Kell választani?

„A gyerekek érdekei azt kívánják, hogy inkább ne váljunk el, bár már régóta nem vagyunk társak...”;
„Anya még maradt volna, de mi, gyerekek már nem bírtuk tovább...”; „14 éve elváltunk, de még mindig egy lakásban lakunk, mint az idegenek, a gyerekekkel sem foglalkozik...”; „Egy időben derült ki, hogy a férjemnek szeretője és vérrákja van. Mi lesz a két kicsivel?...”; „Szabad-e mást szeretni?...” – Ezek a mondatok hangzottak el a közös munkában.

Tragikusnak megélt dilemmák, kimerült, agyongyötört lelkű emberek keresnek választ a fenti kérdésekre. Pillantsunk bele a megoldásaikba, válaszaikba, amelyekre a terápia során jutottak!

Szóllósi Tibor

B.A.Z Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Mezőcsát

„Nem esik messze az alma a fájától....”

vasárnap 9.00–10.30; Előadásszekció V. – Liget I.

Speciális szükségletű (pervazív fejlődési zavar, mentális retardáció, dys, pszichés eredetű zavarok, stb.) gyermekek családterápiája kihangsúlyozza, hogy mennyire fontos az elfogadás, a biztos kötődés, az egymáshoz való alkalmazkodás a családban. Ezeknél a gyermekeknél megszűnik a klasszikus tér, időkeret fogalma. Ennek következtében a „speciális szükségletű családokkal” való együttműködés a terapeuta részéről nagyfokú elfogadást, hitet, ismeretátadást, türelmet, bátorítást kíván meg. Nagyon sok mindenen megy keresztül a család, a szülő, míg felismeri, hogy csemetéje nem is annyira más, míg ráébred arra, hogy a származási családjában már régen ott vannak a gyermek „fogyatékoságának” a gyökerei.

Felmerülő kérdések:

Visszaállítható az egyensúly, a bizalom, az önállóság a családban? Miben segíthet a terápia kerete, a terapeuta személyisége ebben a „létezésben”?

A terápia nyújtotta válaszok:

Megtalálható az út egymás felé, ami által a gyermek, a szülő elláthatja szerepét. A szülő megnyugodhat végre, újra szülőnek érzi magát. Megtanulják érteni egymást, egymás kifejezéseit. Tudnak végre segíteni egymásnak. Egymást értve, egymást szeretve, egymásban bízva járhatják az útjukat tovább.

Pollák Éva

SOTE, Magánrendelés, Budapest

Amikor a gyermek várat magára

vasárnap 9.00–10.30; Előadásszekció V. – Liget I.

„Ha más kulcs nem jó hozzá, a türelem majd kinyitja” (közmondás).

A gyermekáldás elmaradása és az ezzel járó szomorúság és fájdalom már a legkorábban lejegyzett történetekben is megjelenik (elég csak a Biblia ótestamentumára gondolnunk). A meddőség megjelenése egy családban sokszor óriási érzelmi viharokat indít, és a sokasodó kérdések tengerén hányódó fiatal párok gyakran zátonyra futnak, mielőtt megoldást találnának. Előadásom célja e kérdések (Miért fordult ellenem a testem? Próbálkozzunk-e még egyáltalán? Beszélhetünk erről egyáltalán hangosan? stb.) csokorba gyűjtése, majd az adaptív és maladaptív válaszok áttekintése. Kitérünk továbbá arra, hogy vajon milyen hatással van a fentiekre a nagycsaládnak/barátoknak, és végül, de nem utolsósorban szót ejtünk arról, hogy párterápiás szempontból vajon mi is számít sikeres megoldásnak ezekben a közel sem egyszerű esetekben.

Dorn Krisztina, PTE KK Gyermekgyógyászati Klinika, Neuropszichiátriai Osztály, Pécs
Árkovits Amaryl, PTE KK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika Mentálhigiénés
Járóbetegrendelés és Gondozó, Pécs

„Engedj el, tudod, elhibáztam, tévedésből itt maradtam nálad...”

Workshop a felnőtté válás nehézségeiről

vasárnap 9.00–10.30; Workshop – Kongresszusi középterem

A legfontosabb átmeneti rítusok a születéshez, a felnőtté váláshoz és a halálhoz kapcsolódnak. Feladatuk a szerepváltás megkönnyítése az életciklusváltáskor. Kultúránk hiányzó rítusai azonban megnehezítik a váltást. Hiányzik a serdülőkor fejlődési krízisének megoldását segítő, a közösség által kijelölt felnőtt létbe avató szertartás.

Archaikus kultúrákban a fiatalnak egy időre liminális helyzetbe, téren, időn kívüli állapotba kell jutnia. Itt az addigi normák felfüggesztődnek, jelen van a struktúra és az antistruktúra, így lehetőség van az átalakulásra, majd a közösségbe való visszatérésre.

Ha rítusok híján ez a hely a személyiségünkön belül jön létre, az átmeneti állapot, amely időnként pszichológiai tünetként jelenik meg, más megvilágításban értelmezhetővé válik.

A workshopon az elhúzódó kamaszkor magatartási anomáliáit, a pszichiátriai tüneteket (például egyes pszichózisokat) a fenti antropológiai nézőpontból közelítjük meg és destigmatizáljuk. Az elméletet rendszerszemléletű esetpéldákkal életszerűvé téve, közös gondolkodásra invitáljuk a résztvevőket.

Frankó András

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Fogadó Pszichoszociális Szolgálat, Budapest

„Filléres, rossz játékaink eladta és elitta mind”

Mit tehetünk értük? Ha mi nem, akkor ki? Ki, mit tesz?

vasárnap 9.00–10.30; Workshop – I. Szekcióterem

„Minden embernek joga van a családjában a védelemre az alkoholfogyasztás negatív következményei ellen.”

A résztvevőkkel együtt megpróbáljuk összegyűjteni a szenvedélybeteg családok gyermekeit segítő feladatokat, hazai és külföldi példákat, lehetőségeket, családterápiás és egyéb tapasztalatokat.

„Nagyon fontos, hogy tudd, nem te vagy a hibás abban, hogyan mennek a dolgok odahaza. A szüleid önmaguk felelősek a viselkedésükért. Azt sem kontrollálhatod, hogy szüleid mennyit isznak. Mindegy mit csinálsz, ők annak ellenére teszik, amit tesznek. De annak ellenére, hogy nem tehetsz semmit szüleid szenvedélybetegsége ellen, fontos, hogy figyelj magadra. Te annak ellenére is boldog lehetsz, ha pillanatnyilag a családban ez valakinek nem sikerül.”

Kocsor Judit, Korbuly Ágnes

Óbudai Nevelési Tanácsadó, Budapest

A visszajelző csoport tagjai: **Csabai Krisztina, Cseh Júlia, Dobai Edit, Dobossy Anna** és más, az anderseni szupervízióban jártas családterapeuták és képzésben lévők

Reflecting team

vasárnap 9.00–10.30; Workshop – Eger I.

Workshopunkban előreláthatóan két családterápiás eset szupervízióját mutatjuk be. Amennyiben az esetet hozó terapeuta/terapeuta pár a családdal együtt szeretne részt venni a szupervízión, kérjük, hogy azt egy héttel a konferencia előtt a jkocsor@t-online.hu, vagy a korbulyagnes@freemail.hu e-mailcímen jelezze.

A „reflecting team” (visszajelző csoport) szupervíziós módszert Tom Andersen norvég családterapeuta dolgozta ki, a „beragadt” helyzetű terápiás rendszerek (terapeuta, családtagok) elakadásainak megsegítésére.

A visszajelző csoportban párbeszéd folyik a párbeszédéről. Tapintatos, kritikai észrevételektől mentes, spekulatív módon, szorosan az azt megelőző interjú kontextusához illeszkedően.

A rendszerek közötti párbeszéd folyamatában megelevenedik a család dinamikája, és integratív módon segíti a terapeutát a problémával kapcsolatos kérdései megértésében.

A módszer elsajátítása lehetőség a külső szupervízor nélküli szupervízióra a teamek munkájában.

Mottó: „Kialakítani valamit, ami elég egyszerű ahhoz, hogy működőképes legyen; elég kreatív ahhoz, hogy segítsen... Átadható legyen, és elegendő váratlan meglepetést tartalmaz ahhoz, hogy ébren tartsa a kíváncsiságunkat.”

Tom Andersen

Mészáros Krisztina, Rózsahegyi Nóra
Ágacska Alapítvány, Budapest
Valós és képzelt családi világok az örökbefogadásban
vasárnap 9.00–10.30; Workshop – Eger II.

Az örökbe fogadott gyermek jogilag a vér szerinti gyermek státusával rendelkezik. De vajon érzelmileg is ugyanaz a helyzet? És ha másmilyen, akkor kinek más? A szülőnek vagy a gyermeknek? Milyen fantáziái vannak egymásról az örökbefogadás három főszereplőjének, a vér szerinti szülőnek, a gyermeknek és az örökbe fogadó szülőnek? És ezek a képzetek hogyan befolyásolják az örökbe fogadott gyermek egészséges személyiségfejlődését? Ezeket a kérdéseket dolgozzuk fel az interaktív workshopon. Szeretettel várunk mindenkit, akinek kedve van közösen gondolkodni és aktívan bevonódni az örökbe fogadott gyermekek különleges családi világába.

Sallay Viola, Martos Tamás

Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet, Budapest

Az Otthon Ézelmi Alaprajza Interjú: hogyan alkalmazható mint terápiás intervenció és kvalitatív kutatási módszer

vasárnap 9.00-10.30; Workshop – Liget II.

A műhelyen bemutatjuk, hogy a családterápia eszköztárában is megtalálható „otthon alaprajza” technikából hogyan született meg az Otthon Ézelmi Alaprajza Interjú (Sallay, Dúll, 2006), és hogyan alkalmazható ez az eljárás kutatási és terápiás célokra.

Elméleti háttér: Az otthonhoz fűződő ézelmi tapasztalatok komplexek, gyakran ambivalensek: a családtagok gyakran pozitív ézelmekkel viszonyulnak az otthonukhoz, de vannak olyan helyzetek is, amikor fennmaradnak nehéz, negatív ézelmek is a családi élet zavarai és traumatikus eseményei következtében. Az Otthon Ézelmi Alaprajza Interjú egy projektív vizsgálati eljárás (Sallay, Dúll, 2006), amely során a válaszadó lerajzolja saját otthonának alaprajzát, majd előre meghatározott pozitív és negatív ézelmeket helyez el rajta saját tapasztalatainak megfelelően. Az ezt követő interjú az otthon terében zajló ézelmi önszabályozási folyamatokon keresztül a családi kapcsolatok dinamikáját térképezi fel.

A műhelyen a résztvevők saját otthonuk tapasztalataival dolgozva maguk is kipróbálhatják az interjú módszerét. Az eljárás tapasztalataink szerint egyaránt alkalmazható kutatási célokra és családterápiás intervencióként. A műhelyen mindkettőre mutatunk példákat, külön kiemelve azt, hogy milyen lehetőségeket rejt a kvalitatív kutatási megközelítés a családterápiás gyakorlat számára.

Ifj. Wernigg Róbert

Heves Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve, Eger

Hogyan lesz elegendő családterapeuta Magyarországon?

Interaktív ötletbörze „Nyílt tér” („Open space”) módszerrel

vasárnap 9.00–10.30; Workshop – II. Szekcióterem

A családterápiás képzések népszerűek, ám a képzést elvégzőknek csak a töredéke vizsgázik le. A Magyar Családterápiás Egyesület 242 szakképesített tagja közül pedig nem mindenki dolgozik családterapeutaként. Az addiktológiai, valamint gyermek- és serdülőpszichiátriai indikációk számát figyelembe véve, ennél jóval több aktív családterapeutára lenne szükség.

Hogyan lehet a szakemberek motivációját fenntartani a családterápia végzése iránt? Erre keresi a választ ez az interaktív műhely a „Nyílt tér” („Open space”) módszer segítségével.

A módszer lényege: a moderátor felvezeti a témát, majd a résztvevők némi gondolkodási idő után kibontandó résztémákat javasolnak. Minden javaslattevő egyúttal felelősséget vállal a javasolt résztémáért, és megjelöli azt az idő-, hely- és eszközigényt, amelyre szüksége van annak megvitatásához. Ezután levezeti az általa vállalt megbeszélést, amely általában elég informális módon zajlik. A többi résztvevő szabadon választhat, hogy melyik résztéma(ka)t látogatja. A kiinduló plenáris tér rendelkezésre áll abból a célból, hogy igény esetén további egyeztetésre legyen mód a csoportok között.

Ez a fajta műhelymunka aktív részvétel és felelősségvállalás esetén hatékony.

Blága Gabriella
Magánrendelő, Budapest
Kompetenciák a családterapeuta-képzésben
vasárnap 11.00–12.30; Plenáris – Liget I-II

A klasszikus családterápiás kérdés: „miért éppen most” kell foglalkoznunk a családterapeuta kompetenciájának kérdésével? Az 1970-es évektől a szociológusok egy „második demográfiai átmenetről beszélnek”, mely tartalmazza azokat a mozgásokat, melyekkel számolnunk kell. Ilyenek, mint társadalmi nem, rasszizmus, szexuális orientáció, szocioökonómikus státus, egyszülős családok, mozaikcsaládok stb. A XX. sz. első felétől egy fésűszerűen egymásba simuló váltás zajlik a civilizációban a modern és a posztmodern között. A családterápiában manapság kevésbé találunk tisztán, csak egy elmélettel dolgozó szakembert. Eklektikusan dolgozunk, egyrészt a hatékonyságot szem előtt tartva, másrészt a terapeuta a saját személyiségéhez legközelebb álló elméleti keretet, technikákat választ. A kompetenciák megfogalmazása egy érthető közös nyelv lehet, ahol biztosak lehetünk abban, hogy a kezelés-gyógyítás törekvéseiben mindenki által elfogadható alapokról indulunk. 2004-ben az Amerikai Házasság és Családterápiás Társaság hat központi értéket fogalmazott meg, amelyeket a legmegfelelőbb egészséggondozási alapnak tekintettek: biztonság; személyközpontúság; hatékonyság/eredményesség; hasznosság/célszerűség; időszzerűség; méltányosság/igazságosság. A családterápia ezeken az alapokon hat magkompetenciát jelölt ki: hozzájárulás a kezeléshez; klinikai felmérés és diagnózisok; kezelési terv és esetvezetés; terápiás intervenciók; általános, etikai és jogi kérdések; kutatás és kiértékelés. Ez tovább árnyalódott öt másodlagos kompetencia irányába, amely a készségek és a szakmai ismeretek elvárhatóságáról szól. Ezek: fogalmiság; észlelés; végrehajtás; értékelés; szakmaiság. Kérdés számomra, hogy kell-e, és tudunk-e mindebből bármit hasznosítani a hazai családterapeuta-képzésben?

Illés Blanka

A pszichológia és a családjog kapcsolata

vasárnap 11.00–12.30; Plenáris – Liget I–II

A gyermekek jelentős többsége érintett egy váló- vagy gyermekelhelyezési perben, hiszen Magyarországon a házasságok 45%-a válással végződik, számuk évi 23 000–24 000. Az élettársi kapcsolatok 68% -a bomlik fel. Az esetek 60%-ában több gyermek is van. Tehát a jövő nemzedékének több mint a fele átél egy bírósági peres eljárást, nem mindegy, hogy ezeket a kérdéseket hogyan kezeljük. Valóban a gyermekek érdekét tartjuk szem előtt, vagy egy életre megnyomorítjuk őket egy hosszadalmas, kíméletlen eljárással.

A peres eljárások során az igazságügyi szakértői szakvélemény az, ami a gyakorlatban a legnagyobb súllyal esik latba: a bíróságok a felelősséget lerázva magukról, a szakvélemény alapján döntenek. A legtöbb szakvélemény azonban felületes, nem egységes szabályok alapján kerül elkészítésre, ha két szakvélemény készül, azok a legkritikább esetben összehasonlíthatóak. Ezért igen nagy felelősség hárul a pszichológusokra.

Egy családjogi ügyet pszichológusi támogatás nélkül – álláspontom szerint – nem lehet megoldani. A felek pszichés támogatásán túl – hogy ne essenek szét – a gyermekek pszichés felügyeletén keresztül egészen a válásterápiáig többfajta támogatásra van szükség. Nagyon hibás az a magyar hozzáállás, hogy a válni készülő fél ügyvédhez rohan elsőként, aki a jogi szabályozás mentén tud megoldást kínálni – bírságok, büntetések, rendőrségi feljelentések. Ezek mind nagyon hosszadalmas és a leggyakrabban eredménytelen procedúrák.

Fontosnak tartom, hogy a pszichológusok is tisztában legyenek a jogszabályi keretekkel, mert bármilyen megoldás csak akkor lesz érvényesíthető. A gyermekelhelyezés, az elhelyezés megváltoztatása, a kapcsolattartás szabályozása, a gyermek tartós külföldi letelepedése mind olyan terület, ahol egy pszichológus segítsége, véleménye alapvető lenne a döntéshozatal során. Nem szabad azt sem figyelmen kívül hagyni, hogy a terápiát végző szakember köteles tanúskodni, így egy-egy peres eljárásban komoly támadásoknak lehet kitéve. Erre előre fel kell készülni.